

Poročilo o spremljanju odprtega kurikula v izobraževalnih programih Tehnik mehatronike, Tehnik oblikovanja, Zdravstvena nega, Zobotehnik, Farmaceutski tehnik, Kozmetični tehnik in Tehnik laboratorijske biomedicine

PRI PRIPRAVI POROČILA SO SODELOVALI:

Sodelavci Centra RS za poklicno izobraževanje:

Špela Lenič, Teja Žagar in Mateja Hergan

Metodološka podpora:

Dr. Jasna Mažgon, Filozofska fakulteta Ljubljana

Zbrala in uredila:

Špela Lenič

Center RS za poklicno izobraževanje, januar 2010

VSEBINA

I. TEORETIČNI UVOD.....	4
1.1. ODPIRANJE KURIKULA.....	4
1.2. OBLIKOVANJE ODPRTEGA KURIKULA.....	5
1.3. STRUKTURA ODPRTEGA KURIKULA.....	5
1.4. ZNANJA OZIROMA SPRETNOSTI, POVEZANE Z ZAPOSLOTVIJO	7
II. METODOLOGIJA.....	8
2.1. PODROČJA SPREMLJANJA.....	8
2.2. METODE SPREMLJANJA.....	8
2.3. OPIS POPULACIJE, VKLJUČENE V SPREMLJANJE.....	8
2.3.1. <i>Predstavniki šol</i>	10
2.3.2. <i>Delodajalci</i>	10
2.4. INSTRUMENTARIJ ZA ZBIRANJE PODATKOV.....	12
2.5. STATISTIČNE METODE ZA OBDELAVO PODATKOV.....	14
2.6. ŠE NEKAJ METODOLOŠKIH OPOMB.....	14
III. REZULTATI IN INTERPRETACIJA.....	15
3.1. POSTOPEK OBLIKOVANJA ODPRTEGA KURIKULA.....	15
3.1.1. <i>Vodje PUZ-a</i>	15
3.1.2. <i>Delodajalci</i>	19
3.2. SEZNANJENOST Z ODPRTIM KURIKULOM TER NJEGOVA JAVNA DOSTOPNOST.....	22
3.2.1. <i>Vodje PUZ-a</i>	22
3.2.2. <i>Delodajalci</i>	25
3.3. PREDNOSTI IN SLABOSTI ODPRTEGA KURIKULA.....	25
3.3.1. <i>Vodje PUZ-a</i>	25
3.3.2. <i>Delodajalci</i>	29
3.4. ZNANJA OZ. SPRETNOSTI, KI BI JIH BILO POTREBNO RAZVIJATI PRI DIJAKIH ZA USPEŠNOST PRI NJIHOVEM DELU.....	34
3.5. IZOBRAŽEVANJE DELODAJALCEV.....	35
3.6. STRUKTURA ODPRTEGA KURIKULA.....	36
3.6.1. <i>Struktura odprtega kurikula v programu Tehnik mehatronike</i>	37
3.6.2. <i>Struktura odprtega kurikula v programu Tehnik oblikovanja</i>	39
3.6.3. <i>Struktura odprtega kurikula v programu Zdravstvena nega</i>	41
3.6.4. <i>Struktura odprtega kurikula v programu Kozmetični tehnik</i>	44
3.6.5. <i>Struktura odprtega kurikula v programu Farmaceutski tehnik</i>	46
3.6.6. <i>Struktura odprtega kurikula v programu Zobotehnik</i>	48
3.6.7. <i>Struktura odprtega kurikula v programu Tehnik laboratorijske biomedicine</i>	49
IV. UGOTOVITVE SPREMLJANJA.....	51
3.1. POSTOPEK OBLIKOVANJA ODPRTEGA KURIKULA.....	51
3.2. SEZNANJENOST Z ODPRTIM KURIKULOM TER NJEGOVA JAVNA DOSTOPNOST.....	53
3.3. PREDNOSTI IN SLABOSTI ODPRTEGA KURIKULA.....	54
3.4. ZNANJA IN SPRETNOSTI.....	55
3.5. IZOBRAŽEVANJE DELODAJALCEV.....	55
3.6. STRUKTURA ODPRTEGA KURIKULA.....	55
V. LITERATURA.....	59

I. TEORETIČNI UVOD

1.1. Odpiranje kurikula

Odpiranje kurikula je novost v novih in prenovljenih izobraževalnih programih poklicnega in strokovnega izobraževanja. Do omenjene novosti je bil izobraževalni program v celoti predpisan na nacionalni ravni, *Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega ter srednjega strokovnega izobraževanja (2001)* pa predvidijo odpiranje kurikula, kar pomeni, da je na nacionalni ravni določenega 80% izobraževalnega programa, razliko pa določijo šole v sodelovanju z gospodarskimi združenji oziroma s socialnimi partnerji na ravni posamezne regije. Odpiranje kurikula je tudi zakonsko podprto v 13. členu *Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju (2006)*, kjer je zapisano: »*Izobraževalni programi poklicnega in strokovnega izobraževanja se v skladu z Izhodišči za pripravo izobraževalni programov oblikujejo tako, da del izobraževalnega programa določijo šole skupaj s socialnimi partnerji*«.

Odpiranje kurikula v poklicnem in strokovnem izobraževanju je koristno tako za šolo in delodajalce kot tudi za državo. »*Na nujnost te spremembe opozarjajo zlasti delodajalci, ki bi želeli programe hitreje prilagajati spreminjajočim se tehnološkim zahtevam in proizvodnim procesom. Odpiranje kurikula želijo tudi šole, da bi se lažje odzivale na zahteve delodajalcev ter različnih skupin udeležencev izobraževanja in da bi lahko krepile svojo razvojno vlogo. Za bolj dejavno vlogo socialnih partnerjev na regionalni ravni je zainteresirana tudi država, saj se s tem na nacionalni ravni razbremeni razreševanje specifičnih regionalnih vprašanj, z večjo avtonomijo šol pa se krepi njihova strokovnost in odgovornost za kakovost izobraževanja.*« (Izhodišča 2001, str. 6)

Gre za t.i. programsko avtonomijo, kjer del izobraževalnega programa opredeli šola. Odprti kurikul za šolo pomeni večjo avtonomijo, kar šoli omogoča vrsto razvojnih priložnosti:

- *»dodatno sodelovanje med šolo in podjetji,*
- *stalno kurikularno načrtovanje,*
- *vpeljevanje novih oblik in metod poučevanja,*
- *izvajanje individualiziranega pouka,*
- *povezano izvajanje različnih izobraževalnih programov,*
- *hitro vključevanje novih poklicev v programe*« (Mali v Skubic Ermenc 2007, str. 73).

Hkrati pomeni odprti kurikul tudi večjo odgovornost šole, saj ga mora le-ta izrabiti za uresničevanje ciljev kot so:

- *»boljša zaposljivost absolventov,*
- *večja uspešnost absolventov pri nadaljnjem izobraževanju,*
- *boljša skladnost med izobraževanjem in potrebami po njem,*
- *boljša dostopnost do poklicnega in strokovnega izobraževanja*« (Mali v Skubic Ermenc 2007, str. 75).

1.2. Oblikovanje odprtega kurikula

Pri oblikovanju odprtega kurikula se šola sprva loti analize notranjega (šola) in zunanjega (okolje) stanja in na podlagi le-te določi, kaj bi vključila v odprti kurikulum. Pri tem upošteva svoje potrebe in potrebe okolja, kar pomeni, da morajo biti pri oblikovanju prisotni strokovni delavci šole, dijaki in socialni partnerji. Skupaj se dogovorijo, katere cilje bodo uresničevali z odprtim kurikulumom in opredelijo njegove programske enote.

Oblike sodelovanja tako znotraj šole kot z okoljem oziroma z delodajalci so različne (analiza potreb lokalnega okolja, projekti z delodajalci, ankete, sestanki, ...). Dobro bi bilo, če bi se med šolo in socialnimi partnerji oblikovale bolj stalne oblike sodelovanja. Če v lokalnem okolju šole že obstaja ustrezna partnerska skupina, lahko šola oblikuje odprti kurikulum preko nje (Mali v Skubic Ermenc 2007), če pa te skupine ni, mora šola vzpostaviti stik z delodajalci in jih pritegniti k sodelovanju. Šole običajno že sodelujejo z delodajalci preko izvajanja praktičnega usposabljanja z delom in to je lahko iztočnica za oblikovanje delovne skupine, ki bi sodelovala pri oblikovanju odprtega kurikula.

Ko je odprti kurikulum opredeljen, šola njegove programske enote načrtuje v izvedbenem kurikulumu.

Glede na to, da odprti kurikulum omogoča »... *stalno aktualizacijo izobraževalnih programov* ...« (Mali v Skubic Ermenc 2007, str. 72) je potrebno opravljati spremljanje ter skladno z izsledki odprti kurikulum nadgrajevati oziroma spreminjati. Spremljanje odprtega kurikula šola izvede v okviru celovitega vodenja kakovosti in je lahko eno od področij, ki ga vključi v vsakoletno poročilo komisije za kakovost, ki ga objavi na spletni strani (Mali 2006).

Ne smemo pa pozabiti, da je odprti kurikulum del javnega izobraževalnega programa, ki ga šola oblikuje sama. Iz tega sledi, da mora šola objaviti strukturo odprtega kurikula z ustreznimi katalogi znanj zanj.

1.3. Struktura odprtega kurikula

Najbolj obširno opredelitev glede vključevanja vsebin v odprti kurikulum najdemo v dokumentu, ki je bil leta 2006 predstavljen in sprejet na Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje in leto kasneje objavljen v metodološkem priročniku *Priprava izvedbenega kurikula: dva primera dobre prakse*, kjer je opredeljeno, kaj naj šole vključijo v odprti kurikulum (Mali v Skubic Ermenc 2007):

- dodatne strokovne module za obvladovanje poklicnih standardov (ki so vključeni v izbirni del izobraževalnega programa ali so (obvezni) del drugega izobraževalnega programa),
- dodatno specializacijo za poklice, ki so sicer vključeni v obvezni del programa in lahko omogočajo takojšnjo zaposlitev,
- dodatne module za uresničevanje ciljev splošnoizobraževalnih predmetov, ki so namenjeni predvsem dijakom, ki zaradi pomanjkljivega predznanja ali drugih primanjkljajev težje dosežejo zahtevane standarde splošnega izobraževanja,

- del odprtega kurikula lahko šole namenijo tudi pripravi na zaključni izpit ali poklicno maturo.

Odprti kurikulum mora imeti jasno opredeljene programske enote, kar pomeni, da mora imeti vsaka programska enota svoje ime, število ur in število kreditov¹. Prav tako mora biti razvidno, od kod se črpajo vsebine, cilji, kompetence ... »Predvsem je pomembno, da šole pokažejo jasno razmerje med cilji in vsebinami nacionalnega in odprtega kurikula. Vsebina oz. cilji odprtega kurikula morajo biti namreč po zaključku izobraževanja zapisani v prilogi k spričevalu, iz katere dobi delodajalec informacije o dodatnih kompetencah dijaka.« (Klarič 2008, str. 19) V primeru, da šola sama opredeli programsko enoto, mora za to pripraviti katalog znanj, ki vsebuje (Grašič in Klančnik 2009):

- ime modula,
- število ur,
- število kreditov,
- usmerjevalne cilje,
- poklicne kompetence,
- operativne cilje - informativne in formativne cilje.

Poleg tega lahko katalogi znanj vsebujejo še²:

- metodično-didaktična priporočila,
- pogoje za vključevanje in dokončanje modula,
- načine obveznega ocenjevanja,
- smer in stopnjo izobrazbe učiteljev,
- materialne pogoje.

---

¹ Programa Tehnik mehatronike in Tehnik oblikovanja sta v poskusu in še nista kreditno ovrednotena, zato tudi programske enote odprtega kurikula nimajo kreditnih točk.

² Na podlagi pregleda katalogov znanj za splošnoizobraževalne predmete in strokovno vsebinske sklope, ki so opredeljeni na nacionalni ravni, imajo katalogi lahko še tu navedene elemente.

1.4. Znanja oziroma spretnosti, povezane z zaposlitvijo

Pri spremljanju odprtega kurikula nas je zanimalo tudi, kako se mnenja o znanjih/spretnostih usklajujejo med predstavniki šol (sfera izobraževanja) in predstavniki delodajalcev (sfera dela). Povezovanje oziroma usklajevanje smo preverjali preko temeljnih spretnosti, najtesneje povezanih z zaposlitvijo, ki jih obravnava Študija o razvoju temeljnih spretnosti (Shaw v Možina 2007). Ta poudarja naslednje temeljne spretnosti:

- ključne spretnosti,
- spretnosti za zaposlovanje,
- podjetništvo,
- temeljne spretnosti,
- upravljavske spretnosti,
- življenjske spretnosti.

V okviru **ključnih spretnosti** Shaw (v Možina 2007) opredeli: komunikacijo, računanje, informacijsko tehnologijo, izboljšanje lastnega učenja in delovanja, reševanje problemov, delo z drugimi. **Spretnosti za zaposlovanje** so: komunikacija, procesiranje informacij, prilagodljivost, neodvisno odločanje, pravice in dolžnosti, učenje za svoj razvoj, jeziki, iniciativnost in ustvarjalnost, kritičnost, upravljanje delovnih procesov. Med **podjetništvo** uvršča nekatere spretnosti, ki se prepletajo s prej navedenimi (npr. komunikacija, procesiranje informacij, učenje, računanje, delovanje z drugimi), druge v tej skupini pa so: obvladovanje negotovosti, etičnost, sprejemanje napak in njihovo popravljanje, uporaba osebnih zvez in socialnih mrež. **Upravljske spretnosti** so: analitično razmišljanje, razvijanje delovnih skupin, vodenje, svetovanje, ustvarjalnost, osredotočenost na dosežke, obvladovanje sprememb, stresa, pogajanje in prepričevanje, samozaupanje, komunikacija, svetovanje. **Temeljne spretnosti** so: branje, pisanje, govorjenje, računanje. Kot **življenjske spretnosti** navede: osebno rast, odnose z drugimi, obvladovanje posebnih položajev v izobraževanju, pri delu, doma, v prostem času v skupnosti. Med **socialne spretnosti in aktivno državljanstvo** sodijo: družbena aktivnost, komunikacija, sodelovanje z drugimi, poznavanje skupnosti, vloge in odnosi v demokratični družbi, dolžnosti, odgovornosti, pravice, moralni kodi in vrednote, načela reprezentativne demokracije, vladavina prava, socialna pravičnosti, človekove pravice.

II. METODOLOGIJA

2.1. Področja spremljanja

Osnovni namen pričujoče evalvacije je posnetek stanja o uresničevanju ciljev odprtega kurikula v novih in prenovljenih izobraževalnih programih srednjega strokovnega izobraževanja.

Osnovna področja spremljanja so:

1. postopek oblikovanja odprtega kurikula,
2. seznanjenost z odprtim kurikulumom in njegova javna dostopnost,
3. prednosti in slabosti odprtega kurikula,
4. znanja oz. spretnosti dijakov,
5. izobraževanje delodajalcev,
6. struktura odprtega kurikula in katalogi znanj za odprti kurikulum.

2.2. Metode spremljanja

V raziskavi smo uporabili deskriptivno in kavzalno - neeksperimentalno raziskovalno metodo. Z deskriptivno metodo opisujemo pojave, s kavzalno - neeksperimentalno metodo pa skušamo ugotoviti vzroke in posledice teh pojavov (Sagadin 1993).

Poleg kvantitativne metodologije so v spremljanje vključeni tudi elementi kvalitativnih raziskovalnih metod in sicer tam, kjer so vsebinsko analizirana posamezna vprašanja odprtega tipa ter pri kvalitativni analizi katalogov znanja, ki so jih pripravili na šoli.

2.3. Opis populacije, vključene v spremljanje

Kot je razvidno iz tabele 1, smo v spremljanje odprtega kurikula v šolskem letu 2008/2009 vključili 21 šol z naslednjimi izobraževalnimi programi:

- Tehnik mehatronike,
- Tehnik oblikovanja,
- Zdravstvena nega,
- Zobotehnik,
- Farmaceutski tehnik,
- Kozmetični tehnik,
- Tehnik laboratorijske biomedicine.

Tabela 1: Šole, vključene v spremljanje

Šola	Izobraževalni programi
Gimnazija in srednja kemijska šola Ruše	Farmaceutski tehnik
Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo Ljubljana	Zobotehnik, Kozmetični tehnik, Tehnik laboratorijske biomedicine, Farmaceutski tehnik
Šolski center Novo mesto, Srednja zdravstvena in kemijska šola	Zdravstvena nega, Kozmetični tehnik, Farmaceutski tehnik
Srednja zdravstvena in kozmetična šola Maribor	Zdravstvena nega, Kozmetični tehnik
Srednja zdravstvena šola Celje	Zdravstvena nega, Kozmetični tehnik
Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna	Zdravstvena nega
Srednja šola Jesenice	Zdravstvena nega
Srednja šola Zagorje	Zdravstvena nega
Srednja zdravstvena šola Izola	Zdravstvena nega
Srednja zdravstvena šola Ljubljana	Zdravstvena nega
Srednja zdravstvena šola Murska Sobota	Zdravstvena nega
Šolski center Slovenj Gradec, Srednja zdravstvena šola	Zdravstvena nega
Tehniški šolski center Nova Gorica, Tehniška gimnazija in zdravstvena šola	Zdravstvena nega
ŠC Ptuj, Elektro in računalniška šola	Tehnik mehatronike
ŠC Celje, Srednja šola za strojništvo in mehatroniko	Tehnik mehatronike
ŠC Velenje, Elektro in računalniška šola	Tehnik mehatronike
Srednja šola tehniških strok Šiška	Tehnik mehatronike
TŠC Kranj, Strokovna in poklicna šola	Tehnik mehatronike
TŠC Nova Gorica, Strojna, prometna in lesarska šola	Tehnik mehatronike
Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana	Tehnik oblikovanja
Srednja šola za oblikovanje Maribor	Tehnik oblikovanja

V spremljanje je bilo vključenih 25 predstavnikov šol oziroma oseb, ki so odgovorne za odprti kurikulum, in 45 delodajalcev.

Tabela 2: Vključeni v evalvacijo glede na program izobraževanja

Program	Predstavniki šol oz. osebe, ki so odgovorne za odprti kurikulum	Delodajalci
Tehnik mehatronike	6	14
Tehnik oblikovanja	2	/
Zdravstvena nega	10	14
Kozmetični tehnik	3	11
Farmaceutski tehnik	2	3
Zobotehnik	1	3

Tehnik laboratorijske biomedicine	1	/
Skupaj	25	45

2.3.1. Predstavniki šol

Tabela 3: Vloga predstavnikov šol oziroma oseb, ki so odgovorne za odprti kurikulum na šoli (več možnih odgovorov)

Vloga predstavnikov šol oz. oseb, ki so odgovorne za odprti kurikulum na šoli	Število predstavnikov	Odstotek predstavnikov
Ravnatelj/ica	8	32,0
Vodja programskega učiteljskega zbora (PUZ-a)	18	72,0
Namestnik/ica vodje PUZ-a	1	4,0
Organizator/ica praktičnega usposabljanja z delom	1	4,0
Član/ica programskega učiteljskega zbora (PUZ-a)	3	12,0

Med anketiranci je bilo največ vodij PUZ-a³ (18 oz. 72,0%) in/ali ravnateljev (8 oz. 32,0%). Izbrali so lahko več odgovorov, kar pomeni, da je anketiranec lahko npr. hkrati izbral odgovora »ravnatelj« in »vodja PUZ-a«.

2.3.2. Delodajalci

V spremljavo smo vključili tiste delodajalce, ki so sodelovali pri oblikovanju odprtega kurikula. Šole smo prosili, da nam posredujejo podatke (naslov podjetja in ime sodelujoče osebe) o sodelujočih delodajalcih, ki smo jim poslali vprašalnik.

Tabela 4: Število anketiranih delodajalcev glede na izobraževalni program

Program	Število delodajalcev	Odstotek delodajalcev
Tehnik mehatronike	14	31,1
Tehnik oblikovanja	/	/
Zdravstvena nega	14	31,1
Kozmetični tehnik	11	24,4
Farmaceutski tehnik	3	6,7
Zobotehnik	3	6,7
Tehnik laboratorijske biomedicine	/	/
Skupaj	45	100,0

V spremljanju so sodelovali delodajalci vseh izobraževalnih programov razen programov Tehnik oblikovanja in Tehnik laboratorijske biomedicine.

Šole, ki izvajajo izobraževalni program Tehnik oblikovanja, so povabile delodajalce k oblikovanju odprtega kurikula, vendar se le-ti na povabilo niso odzvali, zato jih v spremljavo nismo mogli vključiti.

³ Ker je med predstavniki šol, ki so odgovarjali za posamezni izobraževalni program, največ vodij PUZ-a, bomo v nadaljevanju pri predstavitvi in interpretaciji rezultatov uporabljali namesto termina »predstavniki šole« termin »vodja PUZ-a«.

Na šoli z izobraževalnim programom Tehnik laboratorijske biomedicine pravijo takole: »Delodajalcev nismo spraševali glede odprtega kurikula, ker za to ni bilo razpoložljivih ur. Program Tehnik laboratorijske biomedicine je zelo širok program, ki vključuje 4 večja področja - mikrobiologijo, biokemijo, hematologijo in patologijo. Ko smo pripravili program, so prvi trije sklopi (mikrobiologija, biokemija, hematologija) bili tako obsežni (vsak po 357 ur), da smo jih zapisali v obvezni del programa v taki obliki, da se izbere dva od treh. Vendar so za celovit poklic nujno potrebni vsi trije sklopi. Tako da sedaj 3. sklop vzamemo v okviru odprtega kurikula. Za razporejanje pa je ostalo še 219 ur.«

Tabela 5: Dosežena izobrazba

Dosežena izobrazba	Število delodajalcev	Odstotek delodajalcev
Srednja poklicna	3	6,8
Srednja strokovna	9	20,5
Višja strokovna	1	2,3
Visoka strokovna	13	29,5
Univerzitetna	10	22,7
Specializacija, magisterij, doktorat	8	18,2
Skupaj	44	100,0

V evalvaciji je sodelovalo 45 delodajalcev. Največ (13 oz. 29,5%) jih ima visoko strokovno izobrazbo.

Tabela 6: Velikost podjetja⁴

Izobraževalni program	Velikost podjetja									
	Mikro		Malo		Srednje veliko		Veliko		Skupaj	
	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%
Tehnik mehatronike	/	/	4	28,6	2	14,3	8	57,1	14	100
Tehnik oblikovanja	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Zdravstvena nega	/	/	1	7,1	1	7,1	12	85,7	14	100
Kozmetični tehnik	9	90,0	/	/	1	10,0	/	/	10	100
Farmacevtski tehnik	/	/	/	/	2	66,7	1	33,3	3	100
Zobotehnik	3	100	/	/	/	/	/	/	3	100
Tehnik laboratorijske biomedicine	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
Skupaj	12	27,3	5	11,4	6	13,6	21	47,7	44	100

Približno polovica delodajalcev (21 oz. 47,7%) prihaja iz velikih podjetij z nad 250 zaposlenimi, vendar pa je potrebno poudariti, da se velikost podjetja oziroma institucije razlikuje glede na izobraževalni program. Pri Tehnikih mehatronike so delodajalci večinoma

⁴ Kategorijo smo pripravili na podlagi Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/2009), ki v 55. členu opredeljuje: mikro družba je družba, katere povprečno število delavcev v poslovnem letu ne presega deset, majhna družba je družba, katere povprečno število delavcev v poslovnem letu ne presega 50, srednja družba je družba, katere povprečno število delavcev v poslovnem letu ne presega 250, velika družba pa je družba, ki ima več kot 250 zaposlenih.

(8 oz. 57,1%) iz večjih podjetij (nad 250 zaposlenih). Delodajalci iz programa Zdravstvena nega so večinoma (12 oz. 85,7%) iz bolnišnic, ki imajo veliko zaposlenih, medtem ko delodajalci iz programa Kozmetični tehnik večinoma (9 oz. 90,0%) prihajajo iz mikro podjetij z do 10 zaposlenimi (npr. kozmetični salon). Prav tako so vsi anketirani delodajalci (3 oz. 100%) iz programa Zobotehnik iz mikro podjetij (npr. zasebni zobotehnični laboratorij). Pri Farmacevtskem tehniku pa so bili delodajalci iz večjih podjetij oz. institucij (2 srednje veliki podjetji in 1 veliko podjetje).

2.4. Instrumentarij za zbiranje podatkov

Pripravili smo dva vprašalnika:

- vprašalnik za vodje PUZ-a oz. za osebe, ki so na šolah odgovorne za oblikovanje odprtega kurikula določenega programa in
- vprašalnik za delodajalce.

Vprašalnik za vodje PUZ-a oz. osebe, ki so na šolah odgovorne za oblikovanje odprtega kurikula določenega programa, je sestavljen iz dveh delov. Prvi del vprašalnika zajema 13 vprašanj – 3 vprašanja zaprtega tipa, 1 vprašanje odprtega tipa, 8 kombiniranih vprašanj in 1 lestvico stališč. Vsebinsko vprašanja zajemajo:

- splošne podatke (šola, vloga anketiranega v šoli),
- postopek oblikovanja odprtega kurikula,
- mnenje o odprtem kurikulu,
- javno dostopnost odprtega kurikula,
- seznanjanje staršev in delodajalcev z odprtim kurikulumom in
- znanja in spretnosti dijakov.

Drugi del vprašalnika pa zajema 5 vprašanj, ki se vsebinsko nanašajo na strukturo odprtega kurikula.

Tu je potrebno pojasniti, da bomo v rezultatih in interpretaciji ta dva dela vprašalnika obravnavali ločeno. Prvi del se nanaša na mnenje vodij PUZ-a, drugi del pa prikazuje strukturo odprtih kurikulumov šol.

Vprašalnik za delodajalce je sestavljen iz 15 vprašanj – 8 vprašanj je zaprtega tipa, 1 vprašanje odprtega tipa, 5 vprašanj je kombiniranih ter 1 lestvica stališč.

Vsebinsko vprašalnik zajema:

- splošna vprašanja (spol, izobrazba, velikost podjetja),
- postopek oblikovanja odprtega kurikula,
- poznavanje odprtega kurikula,
- mnenje o odprtem kurikulu,
- znanja in spretnosti dijakov in
- izobraževanje delodajalcev.

2.5. Statistične metode za obdelavo podatkov

Podatki so obdelani na nivoju deskriptivne statistike. Pri tem smo uporabili frekvenčno distribucijo atributivnih spremenljivk in osnovno deskriptivno statistiko numeričnih spremenljivk. Statistična obdelava je bila izvedena s pomočjo programa SPSS. Podatki so predstavljeni tabelarično.

2.6. Še nekaj metodoloških opomb

- Rezultati in interpretacija so predstavljeni po področjih spremljave za obe vzorčni skupini posebej.
- Ena šola lahko izvaja več izobraževalnih programov, zato smo predstavnike šol prosili, da vprašalnik izpolnijo za vsak izobraževalni program posebej.

III. REZULTATI IN INTERPRETACIJA

3.1. Postopek oblikovanja odprtega kurikula

3.1.1. Vodje PUZ-a

Vodje PUZ-a smo vprašali:

- kdo je sodeloval pri pripravi odprtega kurikula na šoli (vodje PUZ-a so lahko izbrali več odgovorov),
- na kakšen način so seznanjali delodajalce z možnostmi sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula (vodje PUZ-a so lahko izbrali več odgovorov) ter
- kakšen je interes delodajalcev za tovrstno sodelovanje.

Najprej smo vodje PUZ-a vprašali, kdo je sodeloval pri oblikovanju odprtega kurikula.

Tabela 7: Pri pripravi odprtega kurikula šole so sodelovali

Pri pripravi OK šole so sodelovali:	število vodij
Učitelji splošnih predmetov	22
Učitelji strokovnih vsebinskih sklopov oz. modulov	24
Učitelji praktičnega pouka znotraj strokovnih vsebinskih sklopov oz. modulov	20
Ravnatelj in/ali pomočnik ravnatelja	22
Svetovalni delavec	5
Dijaki	1
Starši	1
Delodajalci	13

Predstavniki šol oziroma vodje PUZ-a so tu lahko izbrali več možnih odgovorov. Izmed ponujenih možnosti so najpogosteje (**24**) izbrali **učitelje strokovno vsebinskih sklopov oz. modulov**, sledijo **učitelji splošnih predmetov (22)** in **ravnatelj oz. pomočnik ravnatelja (22)** ter **učitelji praktičnega pouka znotraj strokovno vsebinskih sklopov (20)**. **Približno polovica (13)** vodij PUZ-a je odgovorila, da so pri oblikovanju odprtega kurikula sodelovali tudi **delodajalci**. Šole, ki so vključevale delodajalce, izvajajo naslednje izobraževalne programe: Tehnik mehatronike (5), Zdravstvena nega (5), Farmaceutski tehnik (2) in Kozmetični tehnik (1). **Svetovalne delavce** je vključilo **5** šol oziroma programov⁵, **dijake in starše** pa **1** šola.

V nadaljevanju smo predstavnike šol vprašali, kako so delodajalce seznanili s sodelovanjem pri odprtem kurikulu in kakšen je bil interes delodajalcev za sodelovanje pri oblikovanju odprtega kurikula.

⁵ Ena šola ima lahko več programov, ki smo jih vključili v evalvacijo.

Pri vprašanju o oblikah seznanjanja delodajalcev z možnostmi sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula so anketiranci lahko izbrali eno ali več izmed naslednjih možnosti:

- a) Delodajalce smo pisno seznanili z možnostmi sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula šole.
- b) Obiskali smo delodajalce in jim predstavili možnosti sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula šole.
- c) Organizirali smo srečanje delodajalcev, na katerem smo predstavili možnosti sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula šole.
- d) Z možnostmi sodelovanja pri odprtem kurikulu smo delodajalce seznanili preko razvojnega sosveta, v katerega so vključeni.
- e) Delodajalcev nismo seznanili z možnostmi sodelovanja pri odprtem kurikulu.
- f) Drugo (kako?).

V spodnji tabeli so prikazani rezultati.

Tabela 8: Način seznanitve delodajalcev z možnostmi sodelovanja pri odprtem kurikulu

delodajalce smo:	število vodij
Pisno seznanili	12
Obiskali	7
Organizirali srečanje	15
Seznanili preko razvojnega sosveta	7
Nismo seznanili	3
Drugo	1

Slabi dve tretjini vodij PUZ-a (**15**) odgovarja, da so za delodajalce **organizirali srečanje**, **polovica (12)** jih je **pisno seznanila**, **sedem** vodij je delodajalce **osebno obiskalo ali/in jih seznanilo preko razvojnega sosveta**. **Tri** vodje PUZ-a so odgovorili, da delodajalcev **niso seznanili** z načini sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula.

En vodja PUZ-a je opredelil še **drug** način seznanjanja z možnostmi sodelovanja pri odprtem kurikulu:

- Odgovoril je, da so učitelji praktičnega pouka v tesnem sodelovanju z delodajalci: *»Profesorji strokovno vsebinskih sklopov, ki učijo praktični pouk, so v tesnem sodelovanju s Splošno bolnišnico Jesenice, na kateri ta del pouka tudi poteka, in imajo zato že sami vpogled v njihovo delo, organizacijo, potrebe in zahteve. Zato so bili odločilni faktor pri sestavi odprtega kurikula«.*

Nato smo vodje PUZ-a vprašali, kakšen je interes delodajalcev za sodelovanje pri oblikovanju odprtega kurikula. Na štiri stopenjski lestvici so ocenili interes delodajalcev (1 - ni izražen, 2 - neznatno izražen, 3 - občasno izražen, 4 - zelo izražen) in svojo izbiro tudi utemeljili.

Tabela 9: Interes delodajalcev za sodelovanje pri oblikovanju odprtega kurikula

Izobraževalni program	Interes delodajalcev				
	1 Ni izražen	2 Neznatno izražen	3 Občasno izražen	4 Zelo izražen	Skupaj
	f	f	f	f	f
Tehnik mehatronike	1	/	5	/	6
Tehnik oblikovanja	1	1	/	/	2
Zdravstvena nega	3	2	2	3	10
Kozmetični tehnik	/	2	1	/	3
Farmacevtski tehnik	/	2	/	/	2
Zobotehnik	/	1	/	/	1
Tehnik laboratorijske biomedicine	1	/	/	/	1
Skupaj	6	8	8	3	25

16 vodij PUZ-a je izbralo srednjo možnost, (8 jih je odgovorilo **neznatno izražen** in 8 **občasno izražen**), 6 jih pravi, da interes delodajalcev **ni izražen**, in 3, da je **zelo izražen**.

Sedaj si pogledajmo še, kako so vodje PUZ-a ocenjevali interes delodajalcev za sodelovanje pri oblikovanju odprtega kurikula glede na izobraževalni program ter njihove utemeljitve.

- Tehnik mehatronike: 5 jih je odgovorilo, da je interes **občasno** izražen, 1 pa, da **ni** izražen.
- Tehnik oblikovanja: 1 je odgovoril, da je interes **neznatno** izražen, 1, da **ni izražen**.
- Zdravstvena nega: 3 so odgovorili, da je **zelo** izražen, 2, da je izražen **občasno**, 2 sta odgovorila, da je interes **neznatno** izražen, in 3, da **ni** izražen.
- Kozmetični tehnik: 1 je odgovoril, da je interes **občasno** izražen, 2 sta odgovorila, da je interes **neznatno** izražen.
- Farmacevtski tehnik: 2 vodji PUZ-a sta odgovorila, da je interes **neznatno** izražen.
- Zobotehnik: **edini** vprašani vodja PUZ-a pravi, da je interes delodajalcev **neznatno** izražen.
- Tehnik laboratorijske biomedicine: **edini** vprašani vodja PUZ-a pravi, da interes delodajalcev **ni** izražen.

V nadaljevanju si pogledajmo tudi utemeljitve odgovorov.

Interes ni izražen iz naslednjih razlogov:

- **Delodajalcev niso povabili k sodelovanju** (3 odgovori: Zdravstvena nega – 2, Tehnik laboratorijske biomedicine – 1);
- **Drugo (2):**
  - »Sestanek je bil zelo slabo obiskan s strani delodajalcev. Delodajalci imajo stik z organizatorjem praktičnega usposabljanja z delom, kjer mu poudarjajo želje in potrebe.« (Tehnik mehatronike)
  - »Menimo, da so premalo zainteresirani, ker je njihovo delo premalo ovrednoteno.« (Zdravstvena nega)

Interes je neznatno izražen iz naslednjih razlogov:

- **Na vabilo k sodelovanju pri oblikovanju odprtega kurikula so se odzvali le redki (6).** (Npr: *»Pri nas so se le redki delodajalci "aktivno" vključili v pripravo in spremljanje odprtega kurikula. Kljub vabilu na srečanje oz. sestanek so se odzvali le redki.«* *»Poslali smo približno 100 vprašalnikov, vrnilo se jih je 16.«*)
- **Drugo (2):**
  - *»Niso se preveč poglobljali v to, saj do takrat niso imeli veliko informacij o prenovi.«* (Zdravstvena nega);
  - *»Rezultati ankete za delodajalce so pokazali, da si želijo bodoče zdravstvene delavce z boljšo izobrazbo na področju etike in komuniciranja ter čustvene inteligence. Želijo si tudi delavce z večjo praktično usposobljenostjo. Večjega zanimanja za sodelovanje pri oblikovanju odprtega kurikuluma delodajalci niso izrazili.«* (Zdravstvena nega).

Interes je občasno izražen iz naslednjih razlogov:

- **Delodajalci so povedali, katera znanja/spretnosti so potrebna (5).** (Npr: *»Delodajalci imajo željo, da dijaki znajo tuje jezike, da obvladajo socialne veščine ter poslovno komunikacijo. Specialno stroko jih bodo sami »naučili«. »Delodajalec je podal svoje mnenje glede potreb strokovnega znanja dijakov.«*)
- **Drugo (3):**
  - *»Delodajalci so se za sodelovanje odločili na pobudo šole, kjer so imeli možnost izraziti želje in potrebe pri oblikovanju odprtega kurikula. Verjetno bi bila njihova pripravljenost za sodelovanje še večja, če se ne bi srečevali z lastnimi, predvsem kadrovske težavami.«* (Zdravstvena nega)
  - *»Interes je, vendar se čuti pomanjkanje časa in morda strah pred neznanim. Po osvetlitvi namena so vsi pokazali pripravljenost za sodelovanje.«* (Tehnik mehatronike)
  - *»V večini primerov se odzovejo na naše pobude. Pripravljeni so podati mnenje, izpolniti vprašalnike, dajati druge vsebinske predloge.«* (Tehnik mehatronike)

Interes je zelo izražen iz naslednjega razloga:

- **Podali so predloge za predmete oz. module in sodelovali pri pripravi katalogov znanj (3).** (Npr: *»Delodajalci so sodelovali pri oblikovanju odprtega kurikula in pripravi katalogov znanj vsebin odprtega kurikula.«*)

3.1.2. Delodajalci

V okviru področja oblikovanja odprtega kurikula nas je zanimalo:

- kako so bili delodajalci seznanjeni o možnostih sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula (delodajalci so lahko izbrali več odgovorov),
- ali so sodelovali pri oblikovanju odprtega kurikula,
- kako so sodelovali (delodajalci so lahko izbrali več odgovorov) in
- ali so pripravljeni prispevati materialno podporo šoli za potrebe odprtega kurikula.

Sprva smo jih vprašali o možnostih sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula. Delodajalci so lahko izbrali več odgovorov.

Tabela 10: Način seznanitve o možnostih za sodelovanje pri odprtem kurikulu

Trditev	f	f%
Šola nas je pisno seznanila z možnostmi sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula šole.	8	18,2
Obiskal nas je predstavnik šole in nam predstavil možnost sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula šole.	11	25,0
Šola je organizirala srečanje delodajalcev, na katerem je predstavila možnost sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula šole.	20	45,5
Šola nas je seznanila z možnostmi sodelovanja pri odprtem kurikulu preko razvojnega sosveta, v katerega sem vključen/-a.	2	4,5
Šola nas ni seznanila z možnostmi sodelovanja pri odprtem kurikulu.	9	20,5
Drugo	5	11,4

Približno polovica delodajalcev (**20** oz. 45,5%) pravi, da je šola za delodajalce **organizirala srečanje**, **11** (25,0%) jih je **osebno obiskal predstavnik šole**, **8** (18,2%) jih je dejalo, da so bili **pisno seznanjeni**, **2** (4,5%) delodajalca so seznanili **preko razvojnega sosveta**.

9 (20,5%) delodajalcev je odgovorilo, da **niso bili seznanjeni** z načini sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula.

5 (11,4%) delodajalcev je opredelilo še **druge** načine seznanjanja z možnostmi sodelovanja pri odprtem kurikulu:

- *»Bili smo povabljeni na šolo, kjer so nam predstavili že pripravljen kurikulum, lahko smo pa podali svoje predloge.«*
- *»Dogovarjali smo se preko našega združenja.«*
- *»Govorice sodelavcev.«*
- *»Obisk predstavnika in redni sestanki na obrtni zbornici.«*
- *»S šolo sodeluje na različnih nivojih več sodelavcev, tako da ne poznam vseh oblik sodelovanja in obveščanja.«*

V nadaljevanju smo jih vprašali, ali so bili vključeni v oblikovanje odprtega kurikula šole, s katero sodelujejo.

Tabela 11: Vključenost v oblikovanje odprtega kurikula šole, s katero delodajalec sodeluje

Izobraževalni program	Da		Ne		Skupaj	
	f	f%	f	f%	f	f%
Tehnik mehatronike	3	23,1	10	76,9	13	100
Zdravstvena nega	10	71,4	4	28,6	14	100
Kozmetični tehnik	2	18,2	9	81,8	11	100
Farmacevtski tehnik	2	66,7	1	33,3	3	100
Zobotehnik	1	50,0	1	50,0	2	100
Skupaj	18	41,9	25	58,1	43	100

18 oz. 41,9% delodajalcev je odgovorilo, da so sodelovali pri oblikovanju odprtega kurikula. Glede na izobraževalni program jih je največ (10) sodelovalo iz izobraževalnega programa Zdravstvena nega.

Tisti delodajalci (18 oz. 41,9%), ki so bili vključeni v oblikovanje odprtega kurikula, so v nadaljevanju med navedenimi odgovori izbrali, kako je potekalo to sodelovanje. Na voljo so imeli možnosti, prikazane v spodnji tabeli, pri čemer so lahko izbrali več odgovorov.

Tabela 12: Potek sodelovanja med šolo in delodajalci pri oblikovanju odprtega kurikula

Trditev	f	f% ⁶
Odgovoril/-a sem na anketni vprašalnik šole, vezan na odprti kurikulum	11	61,1
Predlagal/-a sem cilje in/ali vsebine za pripravo katalogov znanj pri odprtem kurikulumu	11	61,1
Predlagal/-a sem načine za uresničevanje odprtega kurikula	7	38,9
Moji predlogi glede odprtega kurikula so bili sprejeti	4	22,2
Sodeloval/-a sem oziroma bom pri izboljšavah odprtega kurikula	10	55,6

Delodajalci, ki so bili vključeni v oblikovanje odprtega kurikula, so najpogosteje (**11** oz. 61,1%) izbrali odgovora **»Odgovoril/-a sem na anketni vprašalnik šole, vezan na odprti kurikulum«** in/ali **»Predlagal/-a sem cilje in/ali vsebine za pripravo katalogov znanj pri odprtem kurikulumu«**. 4 (22,2%) od teh, ki so predlagali cilje, pravijo, da so bili **njihovi predlogi tudi sprejeti**.

10 (55,6%) jih je odgovorilo, da **bodo sodelovali pri izboljšavah odprtega kurikula**, **7** (38,9%) jih je **predlagalo načine za uresničevanje odprtega kurikula**.

4 delodajalci so opredelili še **druge** načine, in sicer:

- *»Pasivno.«*
- *»Predstavili so nam vsebine, ki so že bile dogovorjene, zato sodelovanje ni bilo konstruktivno.«*
- *»Sodelovanja ni bilo.«*

⁶ Odstotki so izračunani glede na tiste delodajalce, ki so odgovorili, da so sodelovali pri pripravi odprtega kurikula (18 delodajalcev je 100%).

- *»Nisem bila seznanjena.«*

Nadalje smo delodajalce vprašali, če so za potrebe odprtega kurikula pripravljene prispevati materialno podporo (finančna sredstva, opremo ...). Prosili smo jih, da napišejo, kaj bi prispevali, če so pripravljene. Vprašanje o pripravljenosti delodajalcev za prispevanje materialne podpore šoli smo uvrstili pod postopek oblikovanja odprtega kurikula, ker menimo, da so delodajalci aktivni udeleženci oblikovanja izobraževalnega programa tudi tako, da skladno s svojimi zmožnostmi prispevajo materialno podporo.

Tabela 13: Pripravljenost delodajalcev prispevati materialno podporo

Izobraževalni program	Da		Ne		Skupaj	
	f	f%	f	f%	f	f%
Tehnik mehatronike	6	50,0	6	50,0	12	100
Zdravstvena nega	4	28,6	10	71,4	14	100
Kozmetični tehnik	2	20,0	8	80,0	10	100
Farmacevtski tehnik	2	100	/	/	2	100
Zobotehnik	/	/	2	100	2	100
Skupaj	14	35,0	26	65,0	40	100

Kot prikazuje Tabela 13, približno tretjina (14 oz. 35,0%) delodajalcev pravi, da so pripravljene prispevati materialno podporo, dve tretjini (26 oz. 65,0%) pa, da ne bi prispevale materialne podpore. Svoje odgovore so utemeljili:

- Odgovor DA:

- **Opremo, delovna sredstva in razne storitve (11)** (Npr: *»Nudimo delovno prakso, torej prispevamo opremo.«* *»Opremo in razne storitve.«*)
- **Drugo (3)**
  - *»Glede na to, da že leta (28) omogočam prakso dijakinjam, in upam, da bom to počela še vnaprej, bi sodelovala tudi z "manjšo" finančno podporo. Pogodbeno pa si ne bi upala opredeliti (višina sredstev) zaradi nestabilnega gospodarskega stanja.«* (Kozmetični tehnik)
  - *»Po dogovoru z vodstvom.«* (Farmacevtski tehnik)
  - *»Zadeve se je potrebno za vsako leto posebej dogovarjati (nudili pa smo že nekaj opreme in tudi prakso dijakom).«* (Tehnik mehatronike)

- Odgovor NE:

- **Trenutna gospodarska kriza (4)** (Npr: *»Glede na trenutno finančno situacijo to ni mogoče.«* *»Ne, ni interesa lastnika. Odvisno je tudi od trenutne situacije v posamezni organizaciji.«*)
- **Menimo, da bi moralo sredstva zagotoviti Ministrstvo za šolstvo in šport (4)** *»Ministrstvo za šolstvo in šport je dolžno nameniti sredstva za izobraževanje, sploh ko gre za srednjo zdravstveno šolo.«* *»Svoje materialne podpore (finančna sredstva) osebno sploh ne. Menim, da mora MŠŠ del sredstev za izobraževanje nameniti organizacijam v zdravstvu, da bomo svoj del izobraževanja sploh lahko izvajali. Glede*

na "recesijo" in zmanjševanje finančnih sredstev za potrebe zdravstvene - lastne dejavnosti v zavodih nimamo več nobene rezerve. Absolutno nujno je zagotoviti finančna sredstva za izvajanje pedagoške dejavnosti (nadomestilo delovnega časa, namenjenega za pedagoško dejavnost, izvajalcem v zavodih, plačilo mentorskih dodatkov, materialnih stroškov v zvezi s pedagoško dejavnostjo).«

- **Dijakom nudimo svoje znanje (4)** (Npr: »Mislim, da je dovolj, da jim zastonj podajam znanje in izkušnje.« »Razpolagam s premalo sredstvi. Delim pa svoje znanje, čas, material ... z dijakinjo.«)
- **Drugo (1):** »Nimam možnosti - prostorskih.« (Zobotehnik)

Tu bi bilo zanimivo pogledati še, kako se delodajalci odločajo za materialni prispevek glede na panogo, v kateri delujejo oziroma glede na izobraževalni program šole.

Delodajalci, ki so odgovarjali za izobraževalni program **Tehnik mehatronike**, so bili deljenih mnenj: šest jih je odgovorilo, da bi prispevali, in šest, da ne bi.

Delodajalci iz programa **Zdravstvena nega** so se v večji meri (10 od 14) odločali za odgovorne. Tu so večinoma odgovarjali delodajalci iz javnih zavodov kot so bolnišnice in zdravstveni domovi, ki razpolagajo z javnimi sredstvi, zato je tak rezultat pričakovan, kar so tudi dopisovali v svojih utemeljitvah odgovorov (npr. »Javni zavodi nimajo sredstev za te namene.«) Trije navajajo, da so pripravljene nuditi opremo.

V programu **Kozmetični tehnik** (8 od 10) in **Zobotehnik** (2 od 2) so se delodajalci večinoma odločali za negativen odgovor. Tu so odgovarjali večinoma delodajalci iz manjših podjetij (kozmetični salon, zasebna zobotehnična ordinacija), ki so v svojih utemeljitvah izrazili, da nimajo toliko dobička, da bi lahko prispevali.

V programu **Farmaceutski tehnik** pa oba (2) delodajalca prihajata iz večjih podjetij in sta pripravljena prispevati laboratorijsko opremo.

3.2. Seznanjenost z odprtim kurikulumom ter njegova javna dostopnost

3.2.1. Vodje PUZ-a

V okviru seznanjenosti z odprtim kurikulumom in njegovo javno dostopnostjo smo vodje PUZ-a vprašali:

- kje imajo objavljen odprti kurikulum (vodje PUZ-a so lahko izbrali več odgovorov),
- ali bi svoje kataloge znanj vstavili v skupno bazo šol,
- ali so seznanili delodajalce in starše z odprtim kurikulumom in
- na kakšen način so seznanili delodajalce in starše.

Vodje PUZ-a smo povprašali, kje imajo objavljen odprti kurikulum. Med ponujenimi odgovori so jih lahko izbrali več.

Tabela 14: Mesto objave odprtega kurikula šole

Mesto objave OK šole	Število vodij
Na spletni strani šol	9
Na oglasni deski za dijake	1
Na oglasni deski v zbornici	5
Nimamo objavljenega odprtega kurikula	4
Drugo	11

Tretjina (9) vodij PUZ-a je odgovorila, da imajo odprti kurikulum objavljen **na spletni strani šole**, 5, da ga imajo **na oglasni deski v zbornici**, in 1 **na oglasni deski za dijake**. 4 so odgovorili, da odprtega kurikula **nimajo objavljenega**. Največ vprašanih (11) vodij PUZ-a pa je izbralo možnost **drugo** in pripisalo:

- »v šolski publikaciji« (5 odgovorov: Tehnik mehatronike – 1, Kozmetični tehnik – 1, Zobotehnik – 1, Tehnik laboratorijske biomedicine – 1, Farmaceutski tehnik – 1),
- »dokumenti šole (letni delovni načrt, kurikulum, načrt ocenjevanja)« (3 odgovori: Tehnik mehatronike – 1, Kozmetični tehnik – 1, Kozmetični tehnik – 1),
- »v zbornici« (Zdravstvena nega),
- »elektronska mapa, dostopna vsem učiteljem« (Zdravstvena nega),
- »na skupnem strežniku šole« (Tehnik mehatronike),
- »v šolski knjižnici« (Zdravstvena nega).

V preteklih letih je nastala ideja o skupni bazi katalogov znanj odprtega kurikula, ki bi služila vpogledu vsem zainteresiranim v razvoj odprtega kurikula. Pri vodjah PUZ-a smo preverili, kaj menijo o tem oziroma če bi bili svoje kataloge znanj pripravljene vključiti v skupno bazo.

Tabela 15: Objava katalogov znanj v skupni bazi vseh šol

Izobraževalni program	Bi vključili kataloge znanj v skupno bazo?		
	Da	Ne	Skupaj
	f	f	f
Tehnik mehatronike	3	/	3
Tehnik oblikovanja	/	2	2
Zdravstvena nega	2	5	7
Kozmetični tehnik	/	1	1
Farmaceutski tehnik	/	1	1
Zobotehnik	/	1	1
Tehnik laboratorijske biomedicine	1	/	1
Skupaj	6	10	16

Približno dve tretjini (10) vodij PUZ-a je odgovorilo z **ne** in ena tretjina (6) z **da**. Če pogledamo pripravljenost za objavo katalogov znanj v skupni bazi šol glede na izobraževalni

program, vidimo, da so od tistih, ki so odgovorili na vprašanje, temu najbolj naklonjeni vodje PUZ-ov programa Tehnik mehatronike.

Dva od vprašanih sta odgovor NE tudi utemeljila:

- *»Odgovor »da« bi obkrožila le v primeru, če bi učitelj, ki je pripravil katalog znanj za odprti kurikulum, prejel avtorsko pogodbo in s tem tudi plačilo za opravljeno delo – tako kot so ga dobili pisci nacionalnih katalogov znanj!« (Zdravstvena nega)*
- *»Ne, ker je to še osnutek pravega kataloga znanja in ni še dokončno obdelan.« (Zdravstvena nega)*

Vodje PUZ-a smo vprašali, če so z odprtim kurikulumom seznanili delodajalce ter starše in če so jih, kako so to storili. Na vprašanje so odgovarjali vodje PUZ-a iz izobraževalnih programov Tehnik mehatronike, Tehnik oblikovanja in Zdravstvena nega.

Tabela 16: Seznanitev delodajalcev z odprtim kurikulumom

Ste seznanili delodajalce?	Število vodij
Da	7
Ne	3
Skupaj	10

Tabela 17: Seznanitev staršev dijakov z odprtim kurikulumom

Ste seznanili starše?	Število vodij
Da	8
Ne	3
Skupaj	11

Kot prikazujeta tabeli 16 in 17, je večina vodij PUZ-a, ki so odgovarjali na to vprašanje (**7 za delodajalce in 8 za starše**), odgovorila, da so delodajalce in starše seznanili za odprtim kurikulumom. V nadaljevanju so še razložili, kako so jih seznanili.

Seznanitev delodajalcev:

- *»Na srečanju oz. sestanku z delodajalci.« (4)*
- *»Da, dijaki jim ga oddajo skupaj s pogodbo.« (1)*
- *»Pisno na obrtno zbornico in društvo oblikovalcev Slovenije.« (1)*
- *»Preko e-mailov.« (1)*

Seznanitev staršev:

- *»Na roditeljskem sestanku.« (5)*
- *»Preko sveta staršev ali/in sveta šole.« (2)*
- *»Da, ob vpisu.« (1)*

3.2.2. Delodajalci

V okviru seznanjenosti z odprtim kurikulumom in njegovo javno dostopnostjo smo delodajalce vprašali, če poznajo odprti kurikulum šole, s katero sodelujejo.

Tabela 18: Poznavanje odprtega kurikula šole, s katero delodajalec sodeluje

Izobraževalni program	Da		Ne		Skupaj	
	f	f%	f	f%	f	f%
Tehnik mehatronike	6	42,9	8	57,1	14	100
Zdravstvena nega	13	92,9	1	7,1	14	100
Kozmetični tehnik	5	45,5	6	54,5	11	100
Farmacevtski tehnik	1	33,3	2	66,7	3	100
Zobotehnik	/	/	2	100	2	100
Skupaj	25	56,8	19	43,2	44	100

Več kot polovica (25 oz. 56,8%) delodajalcev je odgovorila, da poznajo odprti kurikulum šole, s katero sodelujejo. Med njimi najbolj izstopajo delodajalci, ki sodelujejo z izobraževalnim programom Zdravstvena nega (13 oziroma 92,9%).

3.3. Prednosti in slabosti odprtega kurikula

3.3.1 Vodje PUZ-a

Vodje PUZ-ov smo glede prednosti in slabosti odprtega kurikula vprašali:

- ali menijo, da odprti kurikulum omogoča usklajevanje izobraževanja in potreb trga dela, pri tem so svoje mnenje utemeljili,
- ali menijo, da lahko šola z odprtim kurikulumom vpliva na večje zaposlitvene možnosti dijakov,
- katere so prednosti in slabosti odprtega kurikula (odprto vprašanje - odgovore smo združili v kategorije).

Tabela 19: Odprti kurikulum omogoča usklajevanje izobraževanja s potrebami na trgu dela

Omogoča usklajevanje	Število vodij
Da	20
Ne	2
Skupaj	22

Večina (20) vodij PUZ-a meni, da odprti kurikulum omogoča usklajevanje izobraževanja s potrebami na trgu dela. Ker je to eden glavnih ciljev odprtega kurikula, so rezultati zelo spodbudni. Vodje PUZ-a smo prosili tudi za utemeljitev odgovora.

Tisti, ki so se s trditvijo **strinjali**, utemeljujejo:

- *»Da, s sodelovanjem podjetij, z dobro komunikacijo. Prav tako je potrebno sodelovati z Zavodom za zaposlovanje in družbenimi organizacijami v okolju.«* (Tehnik mehatronike)
- *»Predstavlja direktno fleksibilno prenašanje informacij o potrebah podjetij, gospodarstva in socialnih subjektov.«* (Tehnik mehatronike)
- *»V odprti kurikulum lahko vključimo strokovne vsebine, ki dijaku omogočajo pridobitev znanj glede na potrebe trga in s tem večjo možnost zaposlitve.«* (Zdravstvena nega)
- *»Da, kajti delodajalci izrazijo potrebe po znanju dijakov oz. bodočih sodelavcev.«* (Tehnik mehatronike)
- *»Omogoča večjo prilagodljivost trgu dela.«* (Zdravstvena nega)
- *»Dodajo se lahko vsebine, ki jih trg dela na določenem področju bolj potrebuje.«* (Zdravstvena nega)
- *»Vendar se bo to lahko natančneje ugotovilo potem, ko bo ena generacija končala izobraževalni program.«* (Zdravstvena nega)
- *»Da, vendar le delno glede na to, da delodajalci (vsaj trenutno) še niso pripravljeni dovolj aktivno sodelovati.«* (Kozmetični tehnik)
- *»Stroka grafičnega tiska, industrijskega oblikovanja in modnega oblikovanja je trenutno v fazi digitalne modernizacije. Nove tehnologije se hitro menjajo, pokrijemo jih z odprtim kurikulumom.«* (Tehnik oblikovanja)
- *»Delno ima trg možnost, da vpliva na izobraževanje.«* (Farmaceutski tehnik)
- *»Da, ker odprti kurikulum omogoča ponudbo dodatnih in specifičnih znanj.«* (Zdravstvena nega)
- *»Omogoča že, vendar je za to potrebno dovolj zgodaj usklajevati potrebe in prihodnje izobraževanje.«* (Zdravstvena nega)
- *»Da, če so delodajalci le zainteresirani.«* (Zobotehnik)
- *»Omogočal bi, če bi stiki z delodajalci normalno tekli, tako bi dobili tudi možnost povratnih informacij o vsebinah, ki naj bi jih dodali, razširili ali mogoče tudi umaknili oz. da bi se določene vsebine lahko izvajale direktno pri delodajalcih. Pametno bi bilo, da bi se glede na potrebe področja tudi šola tako bolj usmerila v vsebine teh potreb (lesarstvo, keramika...).«* (Tehnik oblikovanja)
- *»Z izbiro odprtega kurikula smo dali dijakom najširšo možnost zaposlitve v različnih medicinskih laboratorijih.«* (Tehnik laboratorijske biomedicine)
- *»Vsebine odprtega kurikula omogočajo usklajevanje izobraževanja s potrebami na trgu. Vsebine odprtega kurikula so tiste vsebine, ki naredijo šolo prepoznavno v širšem prostoru. Nekaj težav bo lahko nastalo v primeru razhajanj potreb naših partnerjev.«* (Zdravstvena nega)
- *»Da, saj se večina dijakov zaposli v ožji okolici, kjer se šola, in so zelo pomembni podatki, ki jih pridobimo, da bolj usmerimo dijake v to okolje.«* (Tehnik mehatronike)
- *»Menimo, da bi večje sodelovanje delodajalcev lahko vplivalo na usklajevanje izobraževanja s potrebami na trgu dela.«* (Zdravstvena nega)

- *»A – kurikulum kot časovni okvir navedeno omogoča; B – izvedba ni zadovoljiva, ker tudi šola preprosto ne zmore pokriti tega segmenta na način, kot bi to bilo potrebno.«* (Tehnik mehatronike)

Iz zgoraj navedenih utemeljitev sledi, da šole z odprtim kurikulumom lažje zadostijo potrebam in specifikam v lokalnem okolju (potrebe lokalnih podjetij, kjer se dijaki zaposlujejo). Prav tako pa odprti kurikulum omogoča, da šola lažje sledi aktualnemu razvoju stroke.

Za **utemeljitev nestrinjanja** s trditvijo, da odprti kurikulum omogoča usklajevanje s potrebami trga dela, sta dve vodji PUZ-a navedli:

- *»Glede stroke menim, da ne, ker šola nima "vseh specialnosti – opreme", kot jih imajo različni delodajalci za različne dejavnosti.«* (Tehnik mehatronike)
- *»Mislim, da odprti kurikulum vnaša zmedo na šolo in prepušča preveliko odgovornost (in ne svobodo) posamezni šoli. Mislim, da bi moralo biti vse centralno urejeno na nivoju države, tako kot je bilo v starem sistemu.«* (Zdravstvena nega)

V nadaljevanju nas je zanimalo, če šola z odprtim kurikulumom omogoča boljše zaposlitvene možnosti dijakov. Odgovori v Tabeli 20 prikazujejo odgovore vodij PUZ-a za vsak program posebej.

Tabela 20: Šola z odprtim kurikulumom lahko vpliva na večje zaposlitvene možnosti dijakov

Vodje PUZ-a	Da	Ne	Ne vem	Skupaj
	f	f	f	f
Tehnik mehatronike	6	/	/	6
Tehnik oblikovanja	2	/	/	2
Zdravstvena nega	8	1	1	10
Kozmetični tehnik	/	/	1	1
Farmacevtski tehnik	1	1	/	2
Zobotehnik	1	/	/	1
Tehnik laboratorijske biomedicine	1	/	/	1
Skupaj	19	2	2	23

Če pogledamo rezultate za vse programe skupaj, opazimo, da večina vodij PUZ-a (19) meni, da odprti kurikulum omogoča boljše zaposlitvene možnosti dijakov. Zelo spodbudno je slišati, da je mnenje tako pozitivno. Ali bo odprti kurikulum dejansko pripomogel k večjim zaposlitvenim možnostim, bomo videli, ko se bodo zaposlovala prve generacije dijakov, ki bodo zaključili te izobraževalne programe.

Rezultati po programih pa prikazujejo sledeče:

- Tehnik mehatronike: **da** šola z odprtim kurikulumom vpliva na večje zaposlitvene možnosti dijakov, menijo **vs**i vodje PUZ-ov.
- Tehnik oblikovanja: **da** šola z odprtim kurikulumom vpliva na večje zaposlitvene možnosti dijakov, menijo **vs**i vodje PUZ-ov.

- Zdravstvena nega: s trditvijo **se strinja 8** vodij PUZ-a tega programa, **1 se ne strinja, 1 ne ve.**
- Kozmetični tehnik: **1** vodja PUZ-a tega programa, ki je odgovoril na to vprašanje, se s trditvijo **ne strinja.**
- Farmacevtski tehnik: od dveh vprašanih vodij PUZ-a se **1 strinja in 1 se ne strinja.**
- Zobotehnik: **da** šola z odprtim kurikulumom vpliva na večje zaposlitvene možnosti dijakov, menijo **vs**i vodje PUZ-ov.
- Tehnik laboratorijske biomedicine: **vs**i vodje PUZ-a menijo, **da** odprti kurikulum omogoča boljše zaposlitvene možnosti dijakov.

Vodje PUZ-a smo vprašali po prednostih in slabostih odprtega kurikula. Odgovore smo združili v kategorije. Kot prednosti odprtega kurikula so vodje PUZ-a navedli:

- **Povezovanje izobraževanja in trga dela (27)** (npr: *»Omogoča fleksibilno prilagajanje zahtevam stroke (šole).«* *»Omogoča upoštevanje zahtev gospodarstva.«*)
- **Povečanje avtonomije šole pri določanju ciljev izobraževalnega programa (19)** (npr: *»Bolj poglobljeno učenje določenih sklopov - predvsem na realnih praktičnih primerih.«* *»Šola lahko sama odloča o učnih vsebinah.«*)
- **Omogoča konkurenčnost šol (7)** (npr: *»Šola pridobi na svoji kvaliteti in je konkurenčna drugim zdravstvenim šolam.«* *»Da lahko vsaka šola ponudi nekaj svojega, lastne programske enote - možnost konkurence.«*)
- **Drugo (4):**
  - *»Lažji razvoj programa.«*
  - *»Mislim, da je to ena izmed svetlejših pridobitev prenove in mora obvezno ostati v izobraževalnih procesih naše države.«*
  - *»Možnost reševanja kadrov.«*
  - *»Omogoča prehodnost med programi oz. prekvalifikacije.«*

Glede slabosti odprtega kurikula so vodje PUZ-a navajali sledeče:

- **Težave pri načrtovanju in organizaciji izvedbe odprtega kurikula (21)** (npr: *»Zahtevnejša organizacija dela in sledljivost.«* *»Obremenjenost učiteljev s pripravo katalogov znanj in s tem tudi grobih in finih kurikulumov.«* *»Otežena organizacija pouka (teorija - praksa).«*)
- **Nepripravljenost delodajalcev na sodelovanje (7)** (npr: *»Socialni partnerji so premalo pripravljeni nanj.«* *»(Ne)pripravljenost delodajalcev na sodelovanje.«*)
- **Težave pri horizontalnem prehajanju dijakov (5)** (npr: *»Slabša možnost prehoda med šolami.«* *»Različni odprti kurikuli otežujejo prehodnost med istovrstnimi šolami v slovenskem prostoru.«*)
- **Čas, namenjen odprtemu kurikulumu (5)** *»Že v predmetniku določeno, koliko ur iz OK se naj nameni določenim vsebinam – omejitve.«* *»Premalo ur.«*)
- **Drugo (8)**

- »Večja odgovornost šole.« (Tehnik mehatronike)
- »OK ni dodelan: kako, kaj, kje oz. ni smernic.« (Tehnik mehatronike)
- »Premalo časa za temeljit razmislek in pripravo!!!« (Zdravstvena nega)
- »Lahko zgrešiš cilje (če so slabo zastavljeni) pri celi generaciji.« (Zdravstvena nega)
- »Prevelika usmerjenost v stroko.« (Zdravstvena nega)
- »Mislim, da bi šole z enakim programom morale biti poenotene s predmetnikom.« (Farmaceutski tehnik)
- »Prevelika avtonomija šol.« (Zdravstvena nega)
- »Ob uvajanju novih vsebin se pojavijo težave z vrednotenjem le-teh.« (Zdravstvena nega)

3.3.2. Delodajalci

Delodajalce smo glede prednosti in slabosti odprtega kurikula vprašali:

- ali menijo, da odprti kurikulum omogoča usklajevanje izobraževanja in potreb trga dela, pri čemer so svoje mnenje utemeljili,
- ali menijo, da lahko šola z odprtim kurikulumom vpliva na večje zaposlitvene možnosti dijakov,
- katere so pozitivne ter negativne izkušnje sodelovanja s šolo.

Tabela 21: Odprti kurikulum omogoča usklajevanje izobraževanja s potrebami na trgu dela

Omogoča usklajevanje	Število delodajalcev	Odstotek delodajalcev
Da	34	89,5
Ne	4	10,5
Skupaj	38	100,0

Večina (**34 oz. 89,5%**) delodajalcev meni, da odprti kurikulum **omogoča** usklajevanje med izobraževanjem in potrebami na trgu dela, kar utemeljujejo takole:

- »Delno, saj imajo tudi različne gospodarske panoge različne poglede, vendar smo se uskladili.« (Tehnik mehatronike)
- »Delodajalci najboljše poznamo potrebe po znanjih.« (Tehnik mehatronike)
- »Saj so izobraževalne ustanove seznanjene s situacijo na trgu dela in možnostmi sodelovanja z delodajalci.« (Tehnik mehatronike)
- »Tekoče se pridobijo informacije o razmerah in potrebah okoli novih tehnologij, gospodarskih tokovih in zahtevah trga.« (Tehnik mehatronike)
- »Delodajalci, ki imajo večje število potreb po določenem poklicu, naj bi imeli večji vpliv pri pripravi odprtega kurikula, saj bi na ta način že usposabljali dijake za konkretne potrebe podjetja. Verjetno pa bo to težje zagotoviti podjetjem, ker je potreb malo.« (Tehnik mehatronike)

- *»Pridobitev znanj, ki so potrebna v procesih podjetja.« (Tehnik mehatronike)*
- *»Pot je prava.« (Tehnik mehatronike)*
- *»Vsebine se lahko prilagodi potrebam trga, kar je za dijake kasneje, pri iskanju službe, pomembno.« (2 – Tehnik mehatronike)*
- *»Neposredno sodelovanje končnih uporabnikov kadra.« (Tehnik mehatronike)*
- *»Menim, da bi lahko bil to pozitiven vidik. Za določeno oceno bo potrebno počakati na izkušnje v praksi.« (Zdravstvena nega)*
- *»Vse več starostnikov in z njimi povezani negovalni problemi zahtevajo tudi več znanja pri zdravstvenih delavcih o teh problemih.« (Zdravstvena nega)*
- *»Dodatna izobraževanja za specialistična področja.« (Zdravstvena nega)*
- *»Sicer je bolj odvisno od izobraževalnega programa in potreb na trgu dela kot od samega odprtega kurikula.« (Zdravstvena nega)*
- *»Več neposrednega dela in seznanjanje s specifikko dela v delovnem okolju. Spoznavanje morebitnega kandidata za zaposlitev.« (Zdravstvena nega)*
- *»Omogoča pridobitev znanj, ki se z razvojem stroke pojavijo v okolju.« (Zdravstvena nega)*
- *»Menim, da se bo to v bodoče dalo bolje usklajevati, doslej se ni. Poudarke vsebinam, ki jih dijaki preslabo obvladajo, lahko damo le delodajalci, svetujemo lahko tudi srednješolskim učiteljem, čemu naj dajo več poudarka.« (Zdravstvena nega)*
- *»Lahko, vendar mora biti bolj usklajen s prakso oziroma dejanskimi potrebami.« (Zdravstvena nega)*
- *»V neki meri da. Vse je odvisno od dobrega sodelovanja med vodstvom šole in delodajalci in seveda neformalnimi izobraževalci na eni in na drugi strani.« (Zdravstvena nega)*
- *»Odprti kurikulum daje možnost, če bodo vse strani pripravljene sodelovati in bodo upoštevale pripombe in vsebine, ki so pomembne delodajalcu.« (Zdravstvena nega)*
- *»Predlagajo se teme, ki niso še usklajene.« (Zdravstvena nega)*
- *»Več let že mentorji na srečanjih s pedagoškimi delavci opozarjamo na potrebo po spremembah oziroma prilagajanju programa, predvsem praktičnih vaj, ker je premalo osvojenih specialnih znanj.« (Zdravstvena nega)*
- *»Olajša vstopanje v sistem izobraževanja, prenos dobre prakse in nov pristop pri preverjanju in ocenjevanju znanja.« (Zdravstvena nega)*
- *»Da, saj lahko delodajalec iz prakse prenese določene potrebe, probleme, ki lahko izboljšajo bolj izobražene kadre.« (Kozmetični tehnik)*
- *»Sigurno je nujno potrebno, da se izobraževanje usklajuje s krajevnimi potrebami, ki so zelo različne.« (Kozmetični tehnik)*
- *»Ker je to način za nujno sodelovanje med šolo in delodajalci, da bi dosegli višji nivo praktičnega znanja.« (Kozmetični tehnik)*
- *»Da. Več je prakse.« (Kozmetični tehnik)*
- *»Glede na trg dela in neurejene razmere je nujno potreben.« (Kozmetični tehnik)*

- »Na ta način so šoli jasneje predstavljene potrebe in znanja, ki so nujna za uspešno delo kasneje v industriji.« (Farmaceutski tehnik)
- »Potrebe na trgu dela se nenehno spreminjajo, pojavljajo se nove možnosti zaposlitev (ne samo lekarna ali industrija).« (Farmaceutski tehnik)
- »Na zobotehnični šoli lahko samo s povečanjem praktičnega pouka.« (Zobotehnik)
- »Usposabljanje naj se izvaja v skladu s številom potreb na tržišču.« (Zobotehnik)

Zgoraj navedene utemeljitve nam povedo, da delodajalci poznajo situacijo na trgu dela in tako šoli lahko predlagajo, katera znanja in spretnosti so potrebna. Poleg tega lahko delodajalci šole seznanjajo z razvojem stroke in omogočajo, da mu le-te lažje sledijo.

Dva od štirih delodajalcev, ki se ne strinjajo, da odprti kurikulum omogoča usklajevanje med izobraževanjem in potrebami trga dela, svoje mnenje utemeljujeta takole:

- »Dijaki imajo premalo praktičnega predznanja, ki bi ga morali pridobiti v šoli.« (Kozmetični tehnik)
- »Preveč raznoraznih ustanov, ki razen tega, da obljublajo delovna mesta in mastno zaslužijo na račun deklet, ne nudijo znanja.« (Kozmetični tehnik)

Kaj pa delodajalci menijo o vplivu odprtega kurikula na zaposlitvene možnosti dijakov (absolventov)?

Tabela 22: Šola z odprtim kurikulumom lahko vpliva na večje zaposlitvene možnosti dijakov

Izobraževalni program	Da		Ne		Ne vem		Skupaj	
	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%
Tehnik mehatronike	11	78,6	1	7,1	2	14,3	14	100
Tehnik oblikovanja	/	/	/	/	/	/	/	100
Zdravstvena nega	9	64,3	2	14,3	3	21,4	14	100
Kozmetični tehnik	7	70,0	1	10,0	2	20,0	10	100
Farmaceutski tehnik	3	100	/	/	/	/	/	100
Zobotehnik	1	33,3	1	33,3	1	33,3	3	100
Tehnik laboratorijske biomedicine	/	/	/	/	/	/	/	100
Skupaj	31	70,5	5	11,4	8	18,2	44	100

Kakor večina vodij PUZ-ov se tudi večina delodajalcev (31 oz. 70,5%) strinja, da šola z odprtim kurikulumom lahko vpliva na večje zaposlitvene možnosti dijakov. Rezultati po programih pa kažejo sledeče:

- Tehnik mehatronike: da šola z odprtim kurikulumom **vpliva** na večje zaposlitvene možnosti dijakov, meni 78,6% (ali **11** od 14) delodajalcev, **1** se **ne strinja**, **2** sta izbrala možnost **ne vem**.
- Zdravstvena nega: s trditvijo se **strinja 9** (64,3%) od 14 delodajalcev tega programa, **2** se **ne strinjata**. **3** so obkrožili **ne vem**, od teh eden utemeljuje: »Nimamo praktičnih izkušenj, ker tega še ni bilo«.

- Kozmetični tehnik: 7 od 10 delodajalcev se **strinja**, 1 se **ne strinja**, 2 sta obkrožila **ne vem**.
- Farmacevtski tehnik: **vs**i trije vprašani delodajalci se **strinjajo**.
- Zobotehnik: od treh vprašanih delodajalcev se **1 strinja**, 1 se **ne strinja**, 1 se je odločil za možnost **ne vem**.

Delodajalce smo povprašali tudi o tem, kaj se jim zdi pozitivno in kaj negativno pri sodelovanju s šolo. Njihove odgovore lahko strnemo v več kategorij.

Pozitivne izkušnje delodajalcev pri sodelovanju s šolo:

- **Sodelovanje s šolo pri raznih oblikah izobraževanja (npr. praktično usposabljanje z delom, projektni dnevi, dan odprtih vrat...)** (10) (npr. *»Sodelovanje na dnevu odprtih vrat in predstavitev potreb po delavcih.«* *»Opravljanje delovne prakse dijakov v našem podjetju.«*)
- **Povezovanje izobraževanja in trga dela** (9) (npr. *»Razumejo se potrebe delodajalcev in se poizkuša izobraževanje dijakov prilagoditi potrebam trga.«* *»Izredna odprtost za predloge in želja po informacijah iz različnih delovnih okolij.«*)
- **Medsebojno informiranje o novostih v stroki** (7) (npr. *»Skupinsko delo in učenje.«* *»Medsebojno informiranje o novostih v stroki.«*)
- **Spoznavanje programa in šole, s katero sodelujejo** (4) (npr. *»Spoznavanje načina dela šole.«* *»Seznanjanje s programi izobraževanja.«*)
- **Drugo** (6):
  - *»Podjetje lahko ponudi najboljšim dijakom tudi zaposlitev.«* (Tehnik mehatronike)
  - *»Osnova za dobro sodelovanje temelji na medsebojni povezanosti in odprtosti. Skupni cilj delodajalcev in šole more biti posameznik, ki je dobro izučen in pripravljen za vstop v delovno razmerje.«* (Zdravstvena nega)
  - *»Vsako sodelovanje s srednjo šolo je pozitivna izkušnja, na osnovi katere se lahko kakovost izobraževalnih procesov, če je volja, motivacija in znanje pri zaposlenih, izboljša.«* (Zdravstvena nega)
  - *»Širijo pozitiven odnos do delodajalcev.«* (Kozmetični tehnik)
  - *»S sodelovanjem s srednjimi šolami imamo samo pozitivne izkušnje.«* (Kozmetični tehnik)
  - *»Mislim, da se strokovni učitelji trudijo po svojih močeh, vendar so finančno omejeni pri delu.«* (Kozmetični tehnik)

Negativne izkušnje delodajalcev pri sodelovanju s šolo lahko strnemo v nekaj kategorij:

- **Premalo ur praktičnega izobraževanja (7)** (npr. *»Zaradi omejitve števila učnih ur težka uskladitev, kaj obravnavati oziroma izobraževati (vendar je to vsaj zaenkrat postranski problem).«* *»Premalo število ur praktičnega izobraževanja v salonu.«*)
- **Premalo sodelovanja s šolo (6)** (npr. *»Premalo sodelovanja.«* *»Da sploh ni organiziranega srečanja za nas t.i. mentorje, ki se že leta ukvarjamo z dijaki kozmetične šole in celo z gosti iz tujine (Irska, Finska), s katerimi šola sodeluje. Sodelovanje je zamrlo pred cca. 7 leti ali več.«*)
- **Učitelji slabo poznajo prakso (2)** (npr. *»Medicinska znanost in stroka zdravstvene nege vgrajuje v vsakodnevno prakso nenehne izboljšave in nova dognanja ter smernice, ki pa jim šolski sistemi sledijo prepočasi, ker učitelji ne spremljajo strokovnih seminarjev v takem obsegu, kot bi bilo potrebno in nujno. Napredujejo pa po "pedagoških točkah", morali pa bi biti odvisni tudi od novo pridobljenih STROKOVNIH ZNANJ (pri pridobitvi licence).«* *»Učitelji na srednjih šolah (še posebej za praktični pouk) bi se morali seznaniti in izobraziti z novostmi stroke. Zdravstvena nega hitro napreduje in vedno več je novih spoznanj in dognanj.«*)
- **Drugo (3):**
  - *»Neusklajen delovni čas.«* (Zdravstvena nega)
  - *»Učenci na praksi so včasih nezainteresirani.«* (Kozmetični tehnik)
  - *»Dijakinje včasih sploh nič ne zanima, le podpis o opravljeni praksi.«* (Kozmetični tehnik)

3.4. Znanja oz. spretnosti, ki bi jih bilo potrebno razvijati pri dijakih za uspešnost pri njihovem delu

V tem poglavju prikazujemo odgovore (delodajalcev in vodij PUZ-a skupaj) na vprašanja, ki so se navezovala na znanja oziroma spretnosti dijakov.

Shaw (v Možina 2007) v svoji študiji opredeli, da so spodaj navedene spretnosti povezane z zaposlitvijo. Nas pa je zanimalo, razvoju katerih spretnosti oz. znanj bi po mnenju vodij PUZ-a in delodajalcev šola morala dati večji poudarek, da bi bili dijaki uspešnejši pri svojem delu. Na 4-stopenjski lestvici so ocenjevali pomembnost posamezne spretnosti oz. znanja, ki smo jih nato pri obdelavi združili v pet kategorij: ključne spretnosti, spretnosti za zaposlovanje, podjetništvo, upravljaljske spretnosti, življenjske spretnosti. Poleg teh temeljnih spretnosti smo dodali še kategorijo »znanja stroke«.

Tabela 23: Pomembnost znanj in spretnosti po mnenju vodij PUZ-a in delodajalcev

Spretnosti in znanja	Anketiranci	N	M
KLJUČNE SPRETNOSTI	Vodja PUZ-a	23	3,47
	Delodajalci	44	3,47
PODJETNIŠKE SPRETNOSTI	Vodja PUZ-a	23	3,50
	Delodajalci	44	3,44
SPRETNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE	Vodja PUZ-a	23	3,30
	Delodajalci	44	3,36
ŽIVLJENJSKE SPRETNOSTI	Vodja PUZ-a	23	3,30
	Delodajalci	44	3,36
UPRAVLJALSKE SPRETNOSTI	Vodja PUZ-a	23	2,52
	Delodajalci	44	2,84
ZNANJE STROKE	Vodja PUZ-a	23	3,57
	Delodajalci	44	3,98

Kot je razvidno iz zgornje tabele, so delodajalci in vodje PUZ-a zelo podobno ocenjevali navedena znanja in spretnosti. Poglejmo, kako si sledijo po vrsti glede na srednje vrednosti (aritmetične sredine).

- Oboji so kot najpomembnejše določili **znanje stroke** (vodja PUZ-a M=3,57 in delodajalci M=3,98).
- Sledijo **podjetniške spretnosti** (vodja PUZ-a M=3,50 in delodajalci M=3,44) in **ključne spretnosti** (vodja PUZ-a M=3,47 in delodajalci M=3,47).
- Nato so na vrsti **spretnosti za zaposlovanje** (vodja PUZ-a M=3,30 in delodajalci M=3,36) in **življenjske spretnosti** (vodja PUZ-a M=3,30 in delodajalci M=3,36).
- Na zadnje mesto pa so oboji uvrstili **upravljaljske spretnosti** (vodja PUZ-a M=2,52 in delodajalci M=2,84).

3.5. Izobraževanje delodajalcev

Delodajalce smo vprašali, če se udeležujejo kakšnih izobraževanj oziroma strokovnih srečanj, ki jih organizira šola, in kaj so obravnavane teme teh srečanj.

Tabela 24: Udeležba na strokovnih srečanjih, ki jih je organizirala šola

Udeležba na strokovnih srečanjih	Da		Ne		Šola ni organizirala strokovnih srečanj	
	f	f%	f	f%	f	f%
Tehnik mehatronike	4	28,6	10	71,4	/	/
Tehnik oblikovanja	/	/	/	/	/	/
Zdravstvena nega	13	100,0	/	/	/	/
Kozmetični tehnik	2	20,0	5	50,0	3	30,0
Farmacevtski tehnik	/	/	3	100,0	/	/
Zobotehnik	/	/	2	66,7	1	33,3
Tehnik laboratorijske biomedicine	/	/	/	/	/	/
Skupaj	19	44,2	20	46,5	4	9,3

Približno enak delež anketiranih delodajalcev se je udeležil (19 oz. 44,2%) oziroma se ni udeležil (20 oz. 46,5%) strokovnih srečanj, ki jih organizira šola.

Tabela 25: Obravnavane teme na strokovnih srečanjih

Trditev	f	f%
Organizacija in izvedba praktičnega izobraževanja v delovnem procesu	18	94,7
Vsebina praktičnega izobraževanja v delovnem procesu	16	84,2
Oblikovanje odprtega kurikula šole	11	57,9
Potrebe gospodarstva v lokalnem okolju	6	31,6
Pomen sodelovanja šole in podjetij	16	84,2

Tiste delodajalce, ki so se omenjenih srečanj udeležili, smo povprašali še o temah, ki so jih obravnavali. Obravnavane teme si po pogostosti sledijo v naslednjem vrstnem redu: organizacija in izvedba praktičnega izobraževanja v delovnem procesu (18 oz. 94,7%), vsebina praktičnega izobraževanja v delovnem procesu (16 oz. 84,2%) in pomen sodelovanja šole in podjetij (16 oz. 84,2%), oblikovanje odprtega kurikula šole (11 oz. 57,9%), potrebe gospodarstva v lokalnem okolju (6 oz. 31,6%).

3.6. Struktura odprtega kurikula

Pri strukturi odprtega kurikula nas je zanimalo:

- razmerje med splošnoizobraževalnimi, strokovno teoretičnimi in praktičnimi vsebinami v odprtem kurikulu,
- katere programske enote so šole umestile v odprti kurikulum,
- kako so te programske enote opredeljene,
- dijakova možnost izbire med programskimi enotami in
- struktura katalogov znanj pripravljenih na šoli.

Strukturo odprtega kurikula smo spremljali z vprašalnikom za osebo, ki je na šoli odgovorna za odprti kurikulum oziroma za vodjo PUZ-a. Prosili smo jih, da navedejo, koliko ur in kreditnih točk v odprtem kurikulumu so namenili splošnoizobraževalnim vsebinam in koliko strokovnim vsebinam (pri tem so morali opredeliti, koliko ur so namenili strokovno-teoretičnim vsebinam in koliko praktičnemu izobraževanju). Zanimalo nas je tudi, katere programske enote so vključili, koliko ur ter kreditnih točk so jim namenili ter kako so opredelili izbrane programske enote. Na voljo so imeli naslednje možnosti opredelitve programskih enot:

- uporabili so obstoječi katalog znanj iz obveznega dela predmetnika tega izobraževalnega programa,
- uporabili so obstoječi katalog znanj iz izbirnega dela predmetnika tega izobraževalnega programa,
- uporabili so obstoječi katalog znanj iz predmetnika drugega izobraževalnega programa (tu smo jih prosili, naj dopišejo, kateri katalog znanja in iz katerega izobraževalnega programa),
- nadgradili so obstoječi katalog znanj, tako da so določili cilje, kompetence, ... (prosili smo jih naj priložijo nadgradnjo),
- na šoli so pripravili katalog znanj (prosili smo jih, naj priložijo katalog znanj).

Iz podanih odgovorov glede strukture smo preverili, če imajo dijaki možnost izbirati med programskimi enotami znotraj odprtega kurikula.

Poleg tega smo analizirali še, katere elemente imajo katalogi znanj, ki so jih na šoli sami pripravili: ime modula, število ur, število kreditov, usmerjevalne cilje, poklicne kompetence, operativne cilje - informativne in formativne cilje. Vsebinske ustreznosti ciljev in kompetenc nismo analizirali, osredotočili smo se le na vsebovanost posameznih elementov v katalogih znanj.

Razmerje med splošnoizobraževalnimi in strokovnimi vsebinami smo prikazali z odstotki ur. Bolj smiselno bi bilo sicer pogledati razmerje glede na kreditne točke, vendar določeni izobraževalni programi (Tehnik mehatronike in Tehnik oblikovanja) še niso kreditno ovrednoteni oziroma nimajo vse šole ustrezno kreditno ovrednotenega odprtega kurikula.

Poglejmo podrobnejšo analizo odprtih kurikulumov za vsak izobraževalni program posebej. Prikazali bomo tudi, katere programske enote so vključene v odprti kurikulum ter opredelitve letih.

3.6.1. Struktura odprtega kurikula v programu Tehnik mehatronike

V programu Tehnik mehatronike je za odprti kurikulum namenjenih 476 ur.

Tabela 28: Delež splošnoizobraževalnih, strokovno teoretičnih in praktičnih vsebin v odprtem kurikulumu za izobraževalni program Tehnik mehatronike

Šola	Splošnoizobraževalni predmeti		Strokovno vsebinski sklopi				Skupaj število ur (100%)
			Teorija		Praksa		
	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	
Šola 1	272	57,1	-	-	204	42,9	476
Šola 2	136	28,6	204	42,8	136	28,6	476
Šola 3	294	69,3	130	30,7	-	-	424
Šola 4	221	46,4	-	-	255	53,6	476
Šola 5	-	-	138	29,1	336	70,9	474
Šola 6	131	27,7	-	-	342	72,3	473
Skupaj	1054	37,7	472	16,8	1273	45,5	2799

Tabela 28 prikazuje, da je splošnoizobraževalnim predmetom v odprtem kurikulumu namenjenih 37,7% ur, strokovnemu izobraževanju pa 62,3% ur. Znotraj strokovnega izobraževanja je 27% namenjenih teoriji in 73% praktičnemu izobraževanju.

Tabela 29: Pogostost posameznih predmetov in strokovno vsebinskih sklopov v odprtih kurikulumih šestih šol, ki izvajajo izobraževalni programom Tehnik mehatronike

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNI PREDMETI	Frekvenca
Matematika	5
Tuji jezik/tuji jezik – strokovna terminologija	4
Družboslovje	2
Zgodovina	2
Umetnost	1
STROKOVNO VSEBINSKI SKLOPI	Frekvenca
Mehatronika	6
Tehnološki procesi	3
Tehniško komuniciranje	2
Inštalacije	1
Alternativni viri energije	1
KRS	1
Računalniško risanje	1
Informacijski sistemi	1
SKUPAJ PROGRAMSKIH ENOT	30

Med splošnoizobraževalnimi predmeti so šole v odprti kurikulum najpogosteje vključile matematiko (5 šol) in tuj jezik (4 šole - od tega ena šola tuj jezik – strokovna terminologija), med strokovno vsebinskimi sklopi pa so se najpogosteje odločile za mehatroniko (vseh 6 šol), tehnološke procese (3 šole) in tehniško komuniciranje (2 šoli).

Vse šole z izobraževalnim programom Tehnik mehatronike so v odprte kurikule vključile skupaj 30 programskih enot. Zanimalo nas je, na podlagi česa so opredelile te programske enote.

Tabela 30: Opredelitev programskih enot v odprtem kurikulumu

Opredelitev programskih enot	Tehnik mehatronike	
	f	f%
Obstoječi katalog znanj iz obveznega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	20	66,7
Obstoječi katalog znanj iz izbirnega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	/	/
Obstoječi katalog znanj iz predmetnika drugega izobraževalnega programa	/	/
Nadgradili smo obstoječi katalog znanj tako, da smo določili cilje, kompetence, ...	3	10,0
Na šoli smo pripravili katalog znanj	7	23,3
Do sedaj nismo pripravili še ničesar	/	/
Skupaj	30	100,0

Glede na pogostost odgovorov si opredelitve programskih enot sledijo takole:

- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz **obveznega** dela predmetnika tega izobraževalnega programa (za 20 programskih enot).
- **Na šoli so pripravili** katalog znanj (za 7 programskih enot), a nobena šola kataloga ni priložila. So pa na eni šoli priložili fini kurikulum za 2 programske enote odprtega kurikula.
- **Nadgradili** so obstoječi katalog znanj (za 3 programske enote), vendar nobena šola ni priložila te nadgradnje oz. nadgradnja ni bila razvidna.

Menimo, da šole, ki izvajajo izobraževalni program Tehnik mehatronike, ciljev odprtega kurikula ne dosegajo v zadovoljivi meri. Odpiranje kurikula namreč pomeni, da je 80% predmetnika določenega na nacionalni ravni, 20% odstotkov pa šola opredeli avtonomno. Ugotavljamo, da so vse šole v svoje odprte kurikule večinoma vključevale programske enote, ki so že v tistem delu predmetnika, ki je določen na nacionalni ravni, kar pomeni, da niso vključile novih znanj/kompetenc, ki bi na primer upoštevale specifične lokalnega okolja, povečevale konkurenčnost šol in podobno. Iz podatkov, ki so nam jih posredovale šole, namreč ni razvidno, da bi šole programske enote iz obveznega dela predmetnika razširile oziroma nadgradile. Kadar šola v odprtem kurikulumu obravnava vsebine, ki so predvidene v obveznem delu predmetnika, zaobide temeljno idejo odprtega kurikula. Seveda pa se ob tem dejstvu postavi vprašanje, ali katalogi znanj obveznih strokovno vsebinskih sklopov niso

preobsežni. Da je temu tako, bi lahko razbrali iz analize katalogov znanj, ki je predstavljena v Tretjem vmesnem poročilu o spremljanju poskusnega uvajanja programov Tehnik mehatronike in Tehnik oblikovanja – *Poglavje IV: Analiza izobraževalnih programov s področja mehatronike* (Skubic Ermenc v Klarič idr. 2010).

Šole smo pozvali, naj nam pošljejo kataloge znanj, ki so jih sami pripravili. Kataloga znanj nam niso poslali z nobene šole, smo pa dobili fine kurikule za 2 programske enoti, iz katerih je razvidno, da so na šoli poimenovali modul, predvideli število ur, usmerjevalne cilje in kompetence.

Iz struktur odprtih kurikulov nismo razbrali, da bi katera šola dijakom ponudila možnost izbiranja med programskimi enotami znotraj odprtega kurikula.

3.6.2. Struktura odprtega kurikula v programu Tehnik oblikovanja

V programu Tehnik oblikovanja je za odprti kurikul namenjenih 476 ur.

Tabela 31: Delež splošnoizobraževalnih, strokovno teoretičnih in praktičnih vsebin v odprtem kurikulu za izobraževalni program Tehnik oblikovanja

Šola	Splošnoizobraževalni predmeti		Strokovno vsebinski sklopi				Skupaj število ur (100%)
			Teorija		Praksa		
	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	
Šola 7	202	42,4	66	13,9	208	43,7	476
Šola 8	238	50,0	136	28,6	102	21,4	476
Skupaj	440	46,2	202	21,1	310	32,6	952

Za program Tehnik oblikovanja je splošnoizobraževalnim predmetom namenjenega 42,4% odprtega kurikula, 57,6% pa strokovno vsebinskim sklopom. Znotraj strokovno vsebinskih sklopov je teoriji namenjenega 39,5% in praktičnemu izobraževanju 60,5%.

Obe šoli med splošnoizobraževalne predmete vključujeta tuj jezik, zgodovino in matematiko, med strokovno vsebinskimi sklopi pa zgodovino umetnosti.

Tabela 32: Pogostost posameznih predmetov in strokovno vsebinskih sklopov v odprtih kurikulah dveh šol, ki izvajata izobraževalni programom Tehnik oblikovanja

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNI PREDMETI	Frekvenca
Drugi tuji jezik / nemščina	2
Zgodovina	2
Matematika	2
Slovenščina	1
STROKOVNO VSEBINSKI SKLOPI	Frekvenca
Zgodovina umetnosti	2
Oblikovanje – praktični del	1
Fotografija	1

9D oblikovanje	1
Risanje	1
SKUPAJ PROGRAMSKIH ENOT	13

Šoli z izobraževalnim programom Tehnik oblikovanja sta skupaj v odprte kurikule vključili 13 programskih enot. Zanimalo nas je, na podlagi česa sta opredelili te programske enote.

Tabela 33: Opredelitev programskih enot v odprtem kurikulu

Opredelitev programskih enot	Tehnik oblikovanja	
	f	f%
Obstoječi katalog znanj iz obveznega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	2	15,4
Obstoječi katalog znanj iz izbirnega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	4	30,8
Obstoječi katalog znanj iz predmetnika drugega izobraževalnega programa	2	15,4
Nadgradili smo obstoječi katalog znanj tako, da smo določili cilje, kompetence...	4	30,8
Na šoli smo pripravili katalog znanj	/	/
Do sedaj nismo pripravili še ničesar	1	7,7
Skupaj	13	100,0

Glede na pogostost odgovorov si opredelitve programskih enot sledijo takole:

- **Nadgradili** so obstoječi katalog znanj (za 4 programske enote), vendar nobena šola ni priložila te nadgradnje oz. nadgradnja ni bila razvidna.
- Uporabili **so obstoječi** katalog znanj iz **izbirnega** dela predmetnika tega izobraževalnega programa (za 4 programske enote).
- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz **obveznega** dela predmetnika tega izobraževalnega programa (za 2 programske enote).
- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz predmetnika **drugega izobraževalnega programa** (za 2 programske enote).
- Do sedaj niso pripravili še ničesar (za 1 programsko enoto).

Programske enote v programu Tehnik oblikovanja so večinoma opredelili tako, da so uporabili obstoječi katalog znanj iz izbirnega dela predmetnika tega izobraževalnega programa ali pa so nadgradili obstoječi katalog znanj, vendar nobena šola ni priložila te nadgradnje oz. nadgradnja ni bila razvidna. Programske enote odprtega kurikula je potrebno predstaviti transparentno, tako da bo razvidno, kaj opredeljuje nacionalni katalog znanja in kateri cilji oziroma kompetence so nadgradnja (Klarič 2008, str. 19).

Iz struktur odprtih kurikulov nismo razbrali, da bi katera šola dijakom ponudila možnost izbiranja med programskimi enotami znotraj odprtega kurikula.

3.6.3. Struktura odprtega kurikula v programu Zdravstvena nega

V programu Zdravstvena nega je za odprti kurikulum namenjenih 596 ur.

Tabela 34: Delež splošnoizobraževalnih, strokovno teoretičnih in praktičnih vsebin v odprtem kurikulumu za izobraževalni program Zdravstvena nega

ŠOLA	Splošnoizobraževalni predmeti		Strokovni moduli				Skupaj število ur (100%)
			Teorija		Praksa		
	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	
Šola 10	210	35,2	316	53,0	70	11,8	596
Šola 11	175	29,4	303	50,8	118	19,8	596
Šola 13	191	31,7	412	68,3	-	-	603*
Šola 14	150	66,1	77	33,9	-	-	227**
Šola 15	105	17,6	371	62,3	120	20,1	596
Šola 16	245	87,5	35	12,5	-	-	280**
Šola 17	340	57,0	212	35,6	44	7,4	596
Šola 18	65	11,1	522	88,9	-	-	587*
Šola 19	318	53,4	154	25,8	124	20,8	596
Šola 20	280	47,9	314	52,9	-	-	594*
Šola 21	137	23,0	259	43,7	198	33,3	594
Skupaj	2216	37,8	2975	50,7	674	11,5	5875

* Šola ni opredelila, koliko od tega je praktičnega izobraževanja.

** Odprti kurikulum šole še ni dokončno opredeljen; kot celoto smo vzeli 227 oz. 280 ur (kar je opredeljeno doslej).

Iz Tabele 34 vidimo, da je pretežni del (62,2%) odprtega kurikula programa Zdravstvena nega namenjen strokovnemu izobraževanju (81,5% strokovni teoriji in 18,5% praktičnemu izobraževanju), medtem ko je delež splošnoizobraževalnih vsebin 37,8%.

Tabela 35: Pogostost posameznih programskih enot v odprtih kurikulumih 11 spremljanih šol z izobraževalnim programom Zdravstvena nega

SPLOŠNO IZOBRAŽEVALNI PREDMETI	Frekvenca
Informatika / informatika v zdravstvu / informacijsko komunikacijska tehnologija	11
Kemija v zdravstvu / kemija	4
Matematika	4
Tuji jezik	3
Slovenščina	3
Zgodovina	2
Strokovna nemščina	2
Naravoslovje v zdravstvu / naravoslovje	2
Medkulturne dimenzije	1
Osnove poslovnega bontona	1
Organizacijski tipi živih bitij	1
Drugi tuji jezik	1
Športna vzgoja	1

Italijanski jezik	1
Glasbena terapija	1
Angleščina	1
Umetnost	1
Poklic in zdravje	1
Geografija	1
STROKOVNI MODULI	Frekvenca
Zdravstvena nega	6
Zdravstvena terminologija / strokovna terminologija	5
Farmakologija v zdravstvu / osnove delovanja zdravil	3
Zdravstvena nega psihiatričnega pacienta	2
Varovalna/zdrava prehrana	2
Klinični predmeti	2
Osnove bolezenskih stanj / bolezenska stanja	2
Osnove kliničnih predmetov	2
Dietetika	2
Patologija in patološka stanja / osnove patologije v zdravstvu	2
Varovanje zdravja	2
Praktični pouk	2
Temeljna strokovna znanja	2
Statistika in dokumentiranje v zdravstvu	1
Zobozdravstvo	1
Prva pomoč pri poškodbah in nenavadnih obolenjih	1
Imunologija	1
Preventiva v zdravstveni negi	1
Anatomija in fiziologija	1
Zdravstvena nega otroka	1
Strokovna teorija	1
Alternativni pristopi v zdravstvu	1
Strokovno izobraževanje	1
Razvoj zdravstvene nege	1
Specialna zdravstvena nega	1
SKUPAJ PROGRAMSKIH ENOT	88

Iz Tabele 35 vidimo, da so vse šole, vključene v spremljanje, v odprti kurikulum vključile informatiko. To nam sporoča, da so znanja s področja informatike v Zdravstveni negi zelo zaželeni. Vredno bi bilo ugotoviti, od kod izhaja želja po teh znanjih. Od splošno izobraževalnih predmetov, ki so vključeni na več šolah, so še matematika (na 4 šolah), kemija v zdravstvu (na 4 šolah), slovenščina (na 3 šolah) in tuji jezik (na 3 šolah).

Od strokovnih modulov, ki se pogosteje pojavljajo v programih, so zdravstvena nega (na 6 šolah), strokovna terminologija (na 5 šolah), farmakologija (na 3 šolah).

Tabela 36: Opredelitev programskih enot v odprtem kurikulumu

Opredelitev programskih enot	Zdravstvena nega	
	f	f%
Obstoječi katalog znanj iz obveznega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	14	19,4
Obstoječi katalog znanj iz izbirnega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	1	1,4
Obstoječi katalog znanj iz predmetnika drugega izobraževalnega programa	1	1,4
Nadgradili smo obstoječi katalog znanj tako, da smo določili cilje, kompetence, ...	3	4,2
Na smo šoli pripravili katalog znanj	37	51,4
Do sedaj nismo pripravili še ničesar	16	22,2
Skupaj	72	100,0

Glede na pogostost odgovorov si opredelitve programskih enot sledijo takole:

- **Na šoli so pripravili** katalog znanj (za 37 programskih enot), 7 katalogov znanj so priložili.
- Do sedaj niso pripravili še ničesar (za 16 programskih enot).
- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz **obveznega** dela predmetnika tega izobraževalnega programa (za 14 programskih enot).
- **Nadgradili** so obstoječi katalog znanj (za 3 programske enote), vendar nobena šola ni priložila te nadgradnje oz. nadgradnja ni bila razvidna.
- Uporabili **so obstoječi** katalog znanj iz **izbirnega** dela predmetnika tega izobraževalnega programa (za 1 programsko enoto).
- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz predmetnika **drugega izobraževalnega programa** (za 1 programsko enoto).

Rezultati šol z izobraževalnim programom Zdravstvena nega jasno prikazujejo, kako se šole med seboj razlikujejo. Po eni strani je spodbudno, da so šole v največji meri izbrale odgovor, da so same pripravile kataloge znanj, hkrati pa se še vedno pojavlja velik delež programskih enot, za katere so uporabili obstoječi katalog znanj oziroma niso pripravili še ničesar.

Iz struktur odprtih kurikulumov smo razbrali, da dve šoli dijakom ponujata možnost izbiranja med programskimi enotami znotraj odprtega kurikula.

3.6.4. Struktura odprtega kurikula v programu Kozmetični tehnik

V programu Kozmetični tehnik je za odprti kurikulum namenjenih 578 ur.

Tabela 37: Delež splošnoizobraževalnih, strokovno teoretičnih in praktičnih vsebin v odprtem kurikulumu za izobraževalni program Kozmetični tehnik

ŠOLA	Splošnoizobraževalni predmeti		Strokovni moduli				Skupaj število ur (100%)
			Teorija		Praksa		
	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	
Šola 9	70	12,1	138	23,9	370	64,0	578
Šola 10	204	35,3	68	11,8	306	52,9	578
Šola 11	238	41,2	102	17,6	238	41,2	578
Šola 13	159	27,5	419	72,5	-	-	578*
Skupaj	671	29,0	727	31,4	914	39,6	2312

* Šola ni opredelila, koliko od tega je praktičnega izobraževanja.

Odprti kurikuli programov Kozmetični tehnik so splošnoizobraževalnim predmetom namenili 29,0%, strokovnim modulom pa 71,0% ur (strokovno teoretične vsebine 44,3% in praktično izobraževanje 55,7%).

Tabela 38: Pogostost posameznih programskih enot v odprtih kurikulumih štirih obravnavanih šol z izobraževalnim programom Kozmetični tehnik

SPLOŠNO IZOBRAŽEVALNI PREDMETI	Frekvenca
Umetnost	3
Matematika	2
Jezik stroke	2
Uporabna biologija	1
Zgodovina ličenja	1
Drugi tuji jezik	1
Slovenščina	1
STROKOVNI MODULI	Frekvenca
Manikura	4
Pedikura	4
Masaža	4
Limfna drenaža	3
Priprava na poklicno maturo iz strokovnih znanj	2
Komunikacija	1
Zdravilne rastline v fitokozmetiki	1
Estetika	1
Kultura obnašanja	1
Kozmetika	1
Conska refleksna masaža stopal	1
Permanentno ličenje	1
Osnove velnesa	1
SKUPAJ PROGRAMSKIH ENOT	36

Splošno izobraževalne vsebine odprtega kurikula so precej različne. V treh programih se pojavi umetnost. V strokovnem delu odprtega kurikula so v vseh štirih šolah vključeni strokovni moduli manikura, pedikura in masaža, v treh pa limfna drenaža.

Tabela 39: Opredelitev programskih enot v odprtem kurikulu

Opredelitev programskih enot	Kozmetični tehnik	
	f	f%
Obstoječi katalog znanj iz obveznega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	1	4,0
Obstoječi katalog znanj iz izbirnega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	9	36,0
Obstoječi katalog znanj iz predmetnika drugega izobraževalnega programa	/	/
Nadgradili smo obstoječi katalog znanj tako, da smo določili cilje, kompetence, ...	/	/
Na šoli smo pripravili katalog znanj	15	60,0
Do sedaj nismo pripravili še ničesar	/	/
Skupaj	25	100,0

Glede na pogostost odgovorov si opredelitve programskih enot sledijo takole:

- **Na šoli so pripravili** katalog znanj (za 15 programskih enot), za 14 programskih enot je bil katalog tudi priložen.
- Uporabili **so obstoječi** katalog znanj iz **izbirnega** dela predmetnika tega izobraževalnega programa (za 9 programskih enot).
- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz **obveznega** dela predmetnika tega izobraževalnega programa (za 1 programsko enoto).

Ugotavljamo, da so šole z izobraževalnim programom Kozmetični tehnik v največji meri same pripravile kataloge znanj, večino katalogov so tudi priložili. Le ena šola je za eno programsko enoto uporabila obstoječi katalog znanj iz obveznega dela predmetnika tega izobraževalnega programa.

Iz struktur odprtih kurikulov smo razbrali, da dve šoli dijakom omogočata izbirnost programskih enot znotraj odprtega kurikula.

3.6.5. Struktura odprtega kurikula v programu Farmaceutski tehnik

V programu Farmaceutski tehnik je za odprti kurikulum namenjenih 562 ur.

Tabela 40: Delež splošnoizobraževalnih, strokovno teoretičnih in praktičnih vsebin v odprtem kurikulumu za izobraževalni program Farmaceutski tehnik

ŠOLA	Splošnoizobraževalni predmeti		Strokovni moduli				Skupaj število ur (100%)
			Teorija		Praksa		
	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	
Šola 9	68	12,1	358	63,7	136	24,2	562
Šola 12	352	62,6	210	37,4	-	-	562*
Šola 13	237	41,9	328	58,1	-	-	565*
Skupaj	657	38,9	896	53,0	136	8,1	1689

* Šola ni opredelila, koliko od tega je praktičnega izobraževanja.

Iz Tabele 40 vidimo, da je odprti kurikulum treh šol z izobraževalnim programom Farmaceutski tehnik splošnoizobraževalnim predmetom namenil 38,9% ur, 61,1% pa strokovnim vsebinam. Delež strokovne teorije (86,8%) znotraj strokovnih modulov je večji od deleža praktičnega izobraževanja (13,2%).

Tabela 41: Pogostost posameznih programskih enot v odprtih kurikulumih treh spremljanih šol z izobraževalnim programom Farmaceutski tehnik

SPLOŠNO IZOBRAŽEVALNI PREDMETI	Frekvenca
Matematika	3
Informatika	3
Kemija	2
Fizika	1
Slovenščina	1
Tuji jezik	1
Drugi tuji jezik	1
STROKOVNI MODULI	Frekvenca
Farmacija	2
Izdajanje izdelkov v lekarni in specializirani prodajalni	2
Prva pomoč	1
Informacijsko komunikacijska terminologija	1
Genetika	1
Podjetništvo in komunikacija	1
Priprava na poklicno maturo iz strokovnih znanj	1
Osnove kakovosti	1
Zdravila	1
Bolnišnična lekarna	1
Kozmetični izdelki	1
Analiza zdravil v industriji	1
Oblikovanje zdravil v industriji	1
Osnove strojeslovja in regulacij	1

Ekologija in varstvo okolja	1
Podjetništvo	1
Komunikacija in bonton	1
Strokovna dokumentacija in logistika	1
SKUPAJ PROGRAMSKIH ENOT	32

Iz predmetnika odprtega kurikula lahko razberemo, da sta med splošnoizobraževalnimi predmeti 2 vključena na dveh šolah, in sicer matematika in informatika. Od strokovnih modulov dva odprta kurikula vsebujeta predmet farmacija.

Tabela 42: Opredelitev programskih enot v odprtem kurikulu

Opredelitev programskih enot	Farmaceutski tehnik	
	f	f%
Obstoječi katalog znanj iz obveznega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	2	10,5
Obstoječi katalog znanj iz izbirnega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	3	15,8
Obstoječi katalog znanj iz predmetnika drugega izobraževalnega programa	2	10,5
Nadgradili smo obstoječi katalog znanj tako, da smo določili cilje, kompetence, ...	3	15,8
Na šoli smo pripravili katalog znanj	9	47,4
Do sedaj nismo pripravili še ničesar	/	/
Skupaj	19	100,0

Glede na pogostost odgovorov si opredelitve programskih enot sledijo takole:

- **Na šoli so pripravili** katalog znanj (za 9 programskih enot), za 8 enot je bil katalog tudi priložen.
- **Nadgradili** so obstoječi katalog znanj (za 3 programske enote), za vse enote smo dobili priloženo nadgradnjo.
- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz **izbirnega** dela predmetnika tega izobraževalnega programa (za 3 programske enote).
- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz **obveznega** dela predmetnika tega izobraževalnega programa (za 2 programski enoti).
- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz predmetnika **drugega izobraževalnega programa** (za 2 programski enoti).

Med tremi šolami, ki izvajajo izobraževalni program Farmaceutski tehnik, so najpogosteje na šoli pripravili katalog znanj. Večino katalogov so tudi priložili.

Iz struktur odprtih kurikulov smo razbrali, da dve šoli dijakom omogočata, da izbirajo med ponujenimi programskimi enotami znotraj odprtega kurikula.

3.6.6. Struktura odprtega kurikula v programu Zobotehnik

V programu Zobotehnik je za odprti kurikulum namenjenih 549 ur.

Tabela 43: Delež splošnoizobraževalnih, strokovno teoretičnih in praktičnih vsebin v odprtem kurikulumu za izobraževalni program Zobotehnik

ŠOLA	Splošnoizobraževalni predmeti		Strokovni moduli				Skupaj število ur (100%)
			Teorija		Praksa		
	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	
Šola 9	33	6,0	44	8,0	472	86,0	549

Iz Tabele 43 vidimo, da je v odprtem kurikulumu spremljanega programa Zobotehnik 6,0% ur namenjenih splošno izobraževalnim vsebinam (matematiki). Ostali čas (94,0%) je namenjen strokovnim modulom (8,5% strokovna teorija, 91,5% praktično izobraževanje), in sicer prvi pomoči, pripravi na poklicno maturo iz strokovnih znanj ter individualni zobni protetiki.

Tabela 44: Opredelitev programskih enot v odprtem kurikulumu

Opredelitev programskih enot	Zobotehnik	
	f	f%
Obstoječi katalog znanja iz obveznega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	1	25,0
Obstoječi katalog znanj iz izbirnega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	/	/
Obstoječi katalog znanj iz predmetnika drugega izobraževalnega programa	1	25,0
Nadgradili smo obstoječi katalog znanj tako, da smo določili cilje, kompetence, ...	/	/
Na šoli smo pripravili katalog znanja	2	50,0
Do sedaj nismo pripravili še ničesar	/	/
Skupaj	4	100,0

Glede na pogostost odgovorov si opredelitve programskih enot sledijo takole:

- **Na šoli so pripravili** katalog znanj (za 2 programske enote), ki so ga tudi priložili.
- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz **obveznega** dela predmetnika tega izobraževalnega programa (za 1 programsko enoto).
- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz predmetnika **drugega izobraževalnega programa** (za 1 programsko enoto).

Iz strukture odprtega kurikula šole, ki izvaja izobraževalni program Zobotehnik, nismo razbrali, da bi dijakom ponudili možnost izbiranja med programskimi enotami znotraj odprtega kurikula.

3.6.7. Struktura odprtega kurikula v programu Tehnik laboratorijske biomedicine

V programu Tehnik laboratorijske biomedicine je za odprti kurikulum namenjenih 576 ur.

Tabela 45: Delež splošnoizobraževalnih, strokovno teoretičnih in praktičnih vsebin v odprtem kurikulumu za izobraževalni program Tehnik laboratorijske biomedicine

ŠOLA	Splošnoizobraževalni predmeti		Strokovni moduli				Skupaj število ur (100%)
			Teorija		Praksa		
	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	Število ur	Odstotek	
Šola 9	81	14,0	330	57,3	165	28,7	576

Iz Tabele 45 vidimo, da je splošnoizobraževalnim vsebinam namenjenih 14,0% časa odprtega kurikula, ostali čas (86,0%) je namenjen strokovnim vsebinam (66,7% strokovna teorija in 33,3% praktično izobraževanje). Splošno izobraževalne vsebine odprtega kurikula so matematika in kemija. V strokovnem delu predmetnika so vključeni moduli informacijsko komunikacijska tehnologija, medicinska biokemija, projektna naloga, priprava na poklicno maturo.

Tabela 46: Opredelitev programskih enot v odprtem kurikulumu izobraževalnega programa

Opredelitev programskih enot	Tehnik lab. biomedicine	
	f	f%
Obstoječi katalog znanj iz obveznega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	2	33,3
Obstoječi katalog znanj iz izbirnega dela predmetnika tega izobraževalnega programa	1	16,7
Obstoječi katalog znanj iz predmetnika drugega izobraževalnega programa	1	16,7
Nadgradili smo obstoječi katalog znanj tako, da smo določili cilje, kompetence, ...	/	/
Na šoli smo pripravili katalog znanj	2	33,3
Do sedaj nismo pripravili še ničesar	/	/
Skupaj	6	100,0

Glede na pogostost odgovorov si opredelitve programskih enot sledijo takole:

- **Na šoli so pripravili** katalog znanj (za 2 programske enoti), ki so ga tudi priložili.
- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz **obveznega** dela predmetnika tega izobraževalnega programa (za 2 programske enoti).
- Uporabili **so obstoječi** katalog znanj iz **izbirnega** dela predmetnika tega izobraževalnega programa (za 1 programske enoto).
- Uporabili so **obstoječi** katalog znanj iz predmetnika **drugega izobraževalnega programa** (za 1 programske enoto).

Iz strukture odprtega kurikula šole, ki izvaja izobraževalni program Tehnik laboratorijske biomedicine, nismo razbrali, da bi dijakom ponudili možnost izbiranja med programskimi enotami znotraj odprtega kurikula.

IV. UGOTOVITVE SPREMLJANJA

3.1. Postopek oblikovanja odprtega kurikula

Izhodišča (2001) omogočijo šoli, da del izobraževalnega programa prilagodi regionalnim oziroma lokalnim specifikam in potrebam, kar pomeni, da je na nacionalni ravni določenega 80% izobraževalnega programa, razliko pa določijo šole v sodelovanju z gospodarskimi združenji oziroma s socialnimi partnerji na ravni posamezne regije. Glede na Izhodišča (2001) šola upošteva svoje potrebe in potrebe okolja, kar pomeni, da morajo biti pri oblikovanju prisotni **strokovni delavci šole, dijaki in socialni partnerji**. Skupaj se dogovorijo, katere cilje bodo uresničevali z odprtim kurikulumom, in opredelijo programske enote le-tega.

Kot smo že omenili, je eden izmed temeljnih ciljev odprtega kurikula sodelovanje šole in **delodajalcev**, zato smo vodje PUZ-a vprašali, ali so vključili delodajalce v oblikovanje odprtega kurikula. 13 (od 25) vodij PUZ-a je navedlo, da so vključili delodajalce. Polovična vključenost delodajalcev nakazuje na to, da bo v prihodnje potrebno delodajalce spodbujati k sodelovanju pri oblikovanju odprtega kurikula. Izhodišča (2001) namreč navajajo, da je ena izmed temeljnih funkcij odprtega kurikula sodelovanje *»/.../ z gospodarskimi združenji oziroma s socialnimi partnerji na ravni regij«*. Šole bodo morale poiskati poti, kako pritegniti delodajalce k sodelovanju, in to sodelovanje dolgoročno vzdrževati.

Pri delodajalcih nas je zanimalo, koliko od anketiranih jih je sodelovalo pri oblikovanju odprtega kurikula ter na kakšen način so sodelovali. 18 oz. 41,9% anketiranih delodajalcev je odgovorilo, da so sodelovali. Kot obliko najpogostejšega sodelovanja (11) so navedli anketni vprašalnik in/ali da so podali predloge za cilje/vsebine za pripravo katalogov znanj pri odprtem kurikulumu. Glede na to, da so delodajalci lahko predlagali cilje v okviru anketnih vprašalnikov, bi bilo v bodoče smiselno preveriti, kaj vsebujejo ankete, ki jih na šoli pripravijo za delodajalce.

Nadalje nas je zanimalo, če so šole (odgovarjajo vodje PUZ-a) delodajalce seznanile z možnostmi sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula, kako so to naredile ter kakšen je bil interes delodajalcev za sodelovanje. Večina (22 od 25) vodij PUZ-a je odgovorila, da so delodajalce seznanili z možnostmi sodelovanja pri odprtem kurikulumu. Najpogosteje so delodajalce seznanili tako, da so organizirali srečanje zanje (15) ali pa so jih pisno seznanili (12). Delodajalci pa odgovarjajo, da so šole kot za seznanjanje delodajalcev z možnostmi sodelovanja pri oblikovanju odprtega kurikula večinoma izbrale srečanje za delodajalce (20 oz. 45,5%), osebni obisk predstavnika šole (11 oz. 25,0%) in pisno seznanitev (8 oz. 18,2%). 9 oz. 20,5% jih je odgovorilo, da jih šola ni seznanila.

Nato smo pogledali, kaj vodje PUZ-a menijo o interesu delodajalcev za sodelovanje pri oblikovanju odprtega kurikula. Šest vodij PUZ-a meni, da interes delodajalcev ni izražen, ker delodajalcev niso povabili k sodelovanju ali pa delodajalci niso bili pripravljene sodelovati.

Osem vodij PUZ-a meni, da je interes delodajalcev občasno izražen, ker so se na povabilo k sodelovanju odzvali le redki delodajalci. Skozi njihove utemeljitve ocene interesa lahko razberemo, da so delodajalci pripravljene podati mnenje, vsebinske predloge za predmete/module in izpolniti vprašalnike. Po mnenju treh vodij PUZ-a pa je interes zelo izražen (vsi trije prihajajo iz izobraževalnega programa **Zdravstvena nega**). Delodajalci so predlagali programske enote za odprti kurikulum in sodelovali pri oblikovanju katalogov znanj za odprti kurikulum. Mnenja o interesu delodajalcev za sodelovanje pri oblikovanju odprtega kurikula se razlikujejo glede na izobraževalni program. Najbolje interes ocenjujejo vodje PUZ-a iz programa **Tehnik mehatronike**. Menimo, da je temu tako, ker je mehatronika v našem prostoru nova panoga in se je med delodajalci izkazala kot zelo zaželena.

Delodajalce smo vprašali, če so za potrebe odprtega kurikula pripravljene prispevati materialno podporo (finančna sredstva, opremo ...). Prosili smo jih tudi, da napišejo, kaj bi prispevali, če so na to pripravljene. Vprašanje o pripravljenosti delodajalcev za prispevanje materialne podpore šoli smo uvrstili pod postopek oblikovanja odprtega kurikula, ker menimo, da so delodajalci aktivni udeleženci oblikovanja izobraževalnega programa tudi tako, da prispevajo materialno podporo, seveda skladno s svojimi zmožnostmi.

14 oz. 35% vprašanih delodajalcev je pripravljenih prispevati materialno podporo, večinoma (11 oz. 25,0%) opremo, delovna sredstva in razne storitve. 26 oz. 65% delodajalcev ni pripravljenih prispevati materialno podporo predvsem zaradi trenutne gospodarske krize (4), ker menijo, da mora to financirati Ministrstvo za šolstvo in šport (4), in ker dijakom nudijo že svoje znanje (4). Tu je zanimivo pogledati še, kako se delodajalci odločajo za materialni prispevek glede na panogo, v kateri delujejo oziroma glede na izobraževalni program šole.

Delodajalci, ki so odgovarjali za izobraževalni program **Tehnik mehatronike**, so bili deljenega mnenja: 6 jih je odgovorilo, da bi prispevali, in 6, da ne bi. Delodajalci iz programa **Zdravstvena nega** so se v večji meri (10 od 14) odločali za odgovor ne. Tu so večinoma odgovarjali delodajalci iz javnih zavodov, kot so bolnišnice in zdravstveni domovi, ki razpolagajo z javnimi sredstvi, zato je tak rezultat pričakovan, kar so tudi dopisovali v svojih utemeljitvah odgovorov. V programih **Kozmetični tehnik** (8 od 10) in **Zobotehnik** (2 od 3) so se delodajalci večinoma odločali za negativen odgovor. Tu so odgovarjali večinoma delodajalci iz manjših podjetij (kozmetični salon, zasebna zobotehnična ordinacija), ki so v svojih utemeljitvah izrazili, da nimajo toliko dobička, da bi lahko prispevali. V programu **Farmaceutski tehnik** pa oba anketirana (2) delodajalca prihajata iz večjih podjetij in sta pripravljena prispevati laboratorijsko opremo.

Nadalje nas je zanimalo, kako so na šoli v oblikovanje odprtega kurikula vključevali **strokovne delavce šole**. 24 (od 25) vodij PUZ-a je odgovorilo, da so bili vključeni učitelji strokovno vsebinskih sklopov, 22, da je bil vključen ravnatelj oziroma pomočnik ravnatelja, 22, da so bili vključeni učitelji splošnoizobraževalnih predmetov, 20, da so bili vključeni učitelji praktičnega pouka znotraj strokovno vsebinskih sklopov. Šolska svetovalna služba je bila pri oblikovanju odprtega kurikula prisotna na 5 šolah.

Dokaj slab odziv smo dobili glede vključevanja **dijakov**. Le en predstavnik šole je odgovoril, da so vključili dijake. Že v prejšnjih evalvacijah, ki smo jih izvedli na CPI (Klarič in drugi 2008, Klarič in drugi 2009), je bilo ugotovljeno, da se dijakov v oblikovanje odprtega kurikula skoraj ne vključuje. Menimo, da bi bilo to v bodoče potrebno spremeniti, saj je aktivna participacija dijakov pri oblikovanju odprtega kurikula nujno potrebna. Mali (2007, str. 73) pravi »/.../ da naj bi bil odprti kurikulum izrazito fleksibilen in prilagojen potrebam posameznega dijaka. Z odprtim kurikulumom šola lahko ponudi dijaku več možnosti za uveljavljanje individualnih želja, interesov in sposobnosti.«

3.2. Seznanjenost z odprtim kurikulumom ter njegova javna dostopnost

Odprti kurikulum je del javnega izobraževalnega programa in bi ga morali poznati vsi, ki jih tovrstno izobraževanje zadeva. Preko **vodij PUZ-a** smo ugotavljali, kako šola omogoča prepoznavanje odprtega kurikula. Naloga šole je, da jasno opredeli strukturo odprtega kurikula ter transparentno predstavi njegove cilje in vsebine (Klarič 2008, str. 19). Zato smo vodje PUZ-a vprašali, kje imajo objavljen odprti kurikulum, ali bi svoje kataloge znanj vključili v skupno bazo vseh šol ter če so z odprtim kurikulumom seznanili starše in delodajalce.

Devet vodij PUZ-a je odgovorilo, da imajo šole odprti kurikulum objavljen na spletni strani šole, pet, da je objavljen na oglasni deski v zbornici, eden pa, da je objavljen na oglasni deski za dijake. 11 jih je podalo še naslednje možnosti: šolska publikacija, skupni strežnik šole, letni delovni načrt, v zbornici, elektronska mapa za učitelje in v knjižnici.

V preteklih letih je nastala ideja o skupni bazi katalogov znanj odprtega kurikula, ki bi služila vpogledu vsem zainteresiranim v razvoj odprtega kurikula. Pri vodjeh PUZ-a smo preverili, kaj menijo o tem in če bi bili svoje kataloge znanj pripravljene vključiti v skupno bazo. Na to vprašanje je odgovorilo 16 vodij PUZ-a. Šest vodij bi kataloge znanj vstavilo v skupno bazo šol za to področje, medtem ko preostalih 10 v to ne bi privolilo. Dva sta utemeljila odločitev s tem, da katalog znanj še ni dokončan, tretji pa je dejal, da bi ga dali v bazo pod pogojem, da učitelj, ki ga je pripravil, dobi plačilo. Ostalih osem vodij svoje odločitve ni utemeljilo, zato ne moremo ničesar reči glede vzrokov za takšno odločitev.

Vodje PUZ-a smo vprašali še, če so z odprtim kurikulumom seznanili delodajalce in starše. Sedem (od 10) vodij PUZ-a je odgovorilo, da so delodajalce seznanili večinoma preko srečanj za delodajalce, in (od 11) vodij PUZ-a pa je odgovorilo, da so seznanili starše (večinoma na roditeljskem sestanku).

Sprva nas je zanimalo, kaj so na šoli naredili za to, da bi njihov odprti kurikulum poznali vsi, ki jih to zadeva, nato pa smo o seznanjenosti z odprtim kurikulumom vprašali še delodajalce.

Podatki, pridobljeni od **delodajalcev** kažejo, da približno polovica vprašanih (25 oz. 56,8%) pozna odprti kurikulum šole, s katero sodelujejo. Pri tem močno izstopajo delodajalci iz programa Zdravstvena nega, kjer jih 13 (od 14) odgovorilo, da poznajo odprti kurikulum šole, s katero sodelujejo. Menimo, da je rezultat tak, ker je delodajalci in šole z izobraževalnim programom Zdravstvena nega dobro sodelujejo, kar se pokaže tudi pri oceni interesa delodajalcev za sodelovanje pri oblikovanju odprtega kurikula, pri vključenosti v oblikovanje odprtega kurikula in pri največjem obisku strokovnih srečanj oziroma izobraževanj na šoli.

3.3. Prednosti in slabosti odprtega kurikula

Kar zadeva prednosti in slabosti odprtega kurikula, nas je sprva zanimalo, če odprti kurikulum **omogoča boljšo zaposljivost dijakov** (absolventov), kar je eden izmed ciljev odprtega kurikula (Izhodišča 2001). 19 oz. 82,6% vodij PUZ-a in 31 oz. 70,5% delodajalcev meni, da odprti kurikulum omogoča večjo zaposljivost dijakov (absolventov). Če je temu res tako, bo vidno v prihodnje, ko se bodo ti dijaki zaposlovali.

Prav tako Izhodišča (2001) predvidijo, da odprti kurikulum ponuja možnosti za **boljše povezovanje izobraževanja in trga dela**. Vodje PUZ-a in delodajalce smo vprašali, kaj menijo o tem. Večina vodij PUZ-a (20 oz. 90,9%) in delodajalcev (34 oz. 89,5%) meni, da odprti kurikulum omogoča usklajevanje izobraževanja s potrebami na trgu dela. Vodje PUZ-a in delodajalci so svoje odgovore tudi utemeljili. Iz navedenih utemeljitev sledi, da šole z odprtim kurikulumom lažje zadostijo potrebam in specifikam v lokalnem okolju (potrebe lokalnih podjetij, kjer se dijaki zaposlujejo). Prav tako pa odprti kurikulum omogoča, da šola lažje sledi aktualnemu razvoju stroke.

Pri odprtem vprašanju o **prednostih in slabostih odprtega kurikula** smo vodje PUZ-a prosili, naj navedejo tri prednosti in tri slabosti odprtega kurikula. Kot prednosti so vodje PUZ-a izpostavljali predvsem povezovanje izobraževanja in trga dela (27 od 57 odgovorov) in povečanje avtonomije šole pri določanju ciljev izobraževalnega programa (19). Kot slabosti pa vodje PUZ-a navajajo težave pri načrtovanju in organizaciji dela izvedbe odprtega kurikula (21 od 46 odgovorov) ter premalo sodelovanja z delodajalci (7).

Delodajalce smo pri odprtem vprašanju spraševali o **pozitivnih in negativnih izkušnjah pri sodelovanju s šolo**. Kot pozitivne omenjajo (10 od 36 odgovorov) predvsem sodelovanje s šolo pri raznih oblikah izobraževanja (npr. praktično usposabljanje z delom, projektni dnevi, dan odprtih vrat ...), povezovanje izobraževanja in trga dela (9) ter medsebojno informiranje o novostih v stroki (7). Kot negativne izkušnje delodajalci izpostavljajo predvsem premalo ur praktičnega izobraževanja (7 od 18 odgovorov) in premalo sodelovanja s šolo (6).

Zanimivo je, da oboji (šole in delodajalci) izražajo nezadovoljstvo zaradi pomanjkanja sodelovanja, kar nakazuje, da so želje po medsebojnem sodelovanju na obeh straneh.

3.4. Znanja in spretnosti

Shaw (v Možina 2007) v svoji študiji opredeli pet kategorij spretnosti, povezanih z zaposlitvijo (ključne spretnosti, spretnosti za zaposlovanje, podjetništvo, upravljalvske spretnosti, življenjske spretnosti). Poleg teh temeljnih spretnosti smo dodali še kategorijo »znanja stroke«. Šole in delodajalce smo spraševali, razvoju katerih spretnosti bi po njihovem mnenju šola morala dati večji poudarek, da bi bili dijaki uspešnejši pri svojem delu.

Rezultati prikazujejo, da so delodajalci in vodje PUZ-a zelo podobno ocenjevali navedena znanja in spretnosti, kar je zelo spodbudno. Spodbudno je zato, ker nakazuje, da se mnenja sfere izobraževanja in sfere dela gibljejo v isto smer. Poleg tega so oboji vse spretnosti in znanja uvrščali zelo visoko: vse srednje vrednosti (aritmetične sredine) se na lestvici od 1 do 4 gibljejo nad 2,5.

3.5. Izobraževanje delodajalcev

Delodajalce smo vprašali, če se **udeležujejo izobraževanj oziroma strokovnih srečanj, ki jih organizira šola**, in katere teme so obravnavali na teh srečanjih. Približno enak delež anketiranih delodajalcev se je udeležil (19 oz. 44,2%) oziroma se ni udeležil (20 oz. 46,5%) strokovnih srečanj, ki jih organizira šola.

Tiste delodajalce, ki so se omenjenih srečanj udeležili, smo povprašali še o temah, ki so jih obravnavali. Obravnavane teme si po pogostosti sledijo v naslednjem vrstnem redu: organizacija in izvedba praktičnega izobraževanja v delovnem procesu (18), vsebina praktičnega izobraževanja v delovnem procesu (16) in pomen sodelovanja šole in podjetij (16), oblikovanje odprtega kurikula šole (11), potrebe gospodarstva v lokalnem okolju (6).

3.6. Struktura odprtega kurikula

Pri strukturi odprtega kurikula nas je zanimalo sledeče: kakšno je razmerje med splošnoizobraževalnimi, strokovno teoretičnimi in praktičnimi vsebinami v odprtem kurikulu, katere programske enote so šole umestile v odprti kurikul, kako so te programske enote opredeljene, dijakova možnost izbire med programskimi enotami in struktura katalogov znanj pripravljenih na šoli.

Rezultati prikazujejo, da je skupno 65,8% odprtega kurikula namenjenega vsebinam strokovnega izobraževanja in 34,2% splošnoizobraževalnim predmetov. Večina strokovnega izobraževanja (razen v izobraževalnih programih Zdravstvena nega, Farmaceutski tehnik in Tehnik laboratorijske biomedicine) je namenjenega praktičnemu izobraževanju. Tako šole kot delodajalci velikokrat poudarjajo, da je praktičnemu izobraževanju namenjenega premalo časa, odprti kurikul pa je priložnost za povečanje njegovega deleža.

Med splošnoizobraževalnimi vsebinami odprtega kurikula se najpogosteje pojavljajo matematika, informatika in tuji jezik. Glede na število ur pa šole največ časa dodeljujejo tujemu jeziku (ena tretjina ur splošnoizobraževalnega dela odprtega kurikula je namenjena tujemu jeziku). Vredno pa je omeniti, da smo pod tuji jezik šteli prvi tuji jezik, drugi tuji jezik in strokovno terminologijo v tujem jeziku. Glede strokovnih vsebin ne moremo delati posplošitev za vse šole skupaj, ker se razlikujejo glede na izobraževalni program oziroma stroko.

Glede opredelitve programskih enot, med katerimi so anketirani lahko izbirali, so šole v največji meri (42,6%) izbrale odgovor, da so same pripravile kataloge znanj. Rezultati so na prvi pogled videti spodbudni, vendar zadeve niso tako enostavne. Potrebno je namreč izpostaviti, da na drugem mestu po pogostosti (24,8%) sledi opredelitev programskih enot na podlagi obstoječih katalogov znanj iz obveznega dela določenega izobraževalnega programa. Do takšnega rezultata je prišlo, ker se strukture odprtih kurikulov oziroma opredelitve programskih enot razlikujejo glede na izobraževalni program. Kot primer lahko navedemo, da na eni strani izstopa izobraževalni program Kozmetični tehnik, kjer so le za eno programsko enoto uporabili obstoječi katalog znanj iz obveznega dela svojega izobraževalnega programa in so za večino programskih enot sami pripravili katalog znanj, na drugi strani pa prav tako izstopa izobraževalni program Tehnik mehatronike, kjer so na podlagi obstoječih katalogov znanj iz obveznega dela svojega izobraževalnega programa opredelili kar dve tretjini programskih enot.

Preverili smo tudi, ali imajo dijaki možnost izbirati med programskimi enotami odprtega kurikula. Glede na strukture odprtih kurikulov, ki smo jih dobili od šol, smo ugotovili, da dijaki večinoma nimajo možnosti izbire znotraj odprtega kurikula. Rezultati namreč kažejo, da je izbirnost možna na 3 šolah (2 od teh izvajata več izobraževalnih programov, ki so bili zajeti v spremljavi).

Nazadnje pa smo pogledali še kataloge znanj, ki so jih na šolah pripravili sami. Pri analizi katalogov znanj smo pogledali, če vsak posamezen katalog vsebuje tisto, kar je za njegovo izvedbo skoraj nujno. To pa je: ime modula, število ur, število kreditov, kompetence, usmerjevalne cilje in operativne cilje. Izkazalo se je, da od 35 katalogov znanj, ki smo jih dobili od šol, večinoma vsi vsebujejo število ur, kompetence, usmerjevalne cilje in operativne cilje. Noben katalog znanj ni vseboval kreditnih točk. Možno je, da jih v katalogih znanj nimajo opredeljenih, imajo pa jih v strukturi odprtega kurikula, vendar bo potrebno kreditne točke zapisati tudi v kataloge znanj. Čeprav rezultati prikazujejo, da imajo katalogi vse elemente, ki so potrebni, je vredno izpostaviti, da večina (22 oz. 63%) katalogov prihaja z ene šole ter da je izmed 21 šol, ki so sodelovale v spremljanju, svoje kataloge poslalo 7 šol.

Glede na to, da smo se osredotočili le na vsebovanost posameznih elementov v katalogih znanj, ne pa na vsebinsko ustreznost ciljev in kompetenc, bi bilo v nadaljnjih spremljanjih vredno pogledati tudi to (ali so kompetence dovolj jasno opredeljene, ali so iz kompetenc izpeljani operativni cilji, ...).

NA PODLAGI UGOTOVITEV SPREMLJANJA LAHKO SKLENEMO

V oblikovanje odprtega kurikula je potrebno vključiti vse, ki jih tovrstno izobraževanje zadeva. Rezultati spremljanja kažejo, da je potrebno pri oblikovanju odprtega kurikula povečati vlogo delodajalcev. Ugotovili smo, da se želja po večjem medsebojnem sodelovanju pojavlja tako na strani šole kot na strani delodajalcev. Poleg tega večina anketiranih delodajalcev in vodij PUZ-a meni, da odprti kurikulum omogoča povezovanje izobraževanja in trga dela, kar je eden temeljnih ciljev odprtega kurikula, zato je potrebno še **povečati vlogo delodajalcev** tako pri oblikovanju odprtega kurikula kot tudi pri njegovih izboljšavah. Oblike sodelovanja z okoljem oziroma delodajalci so različne (analiza potreb lokalnega okolja, projekti z delodajalci, ankete, sestanki, ...). Dobro bi bilo, če bi se med šolo in delodajalci oblikovale bolj stalne oblike sodelovanja. Če v lokalnem okolju šole že obstaja ustrezna partnerska skupina, lahko šola oblikuje odprti kurikulum preko te (Mali v Skubic Ermenc 2007, str. 74), če te skupine ni, mora šola vzpostaviti stik z delodajalci in le-te pritegniti k sodelovanju. Šole običajno že sodelujejo z delodajalci preko izvajanja praktičnega usposabljanja z delom (PUD), kar je lahko tudi iztočnica za oblikovanje delovne skupine, ki bi sodelovala pri oblikovanju odprtega kurikula.

V oblikovanje odprtega kurikula je potrebno v večji meri **vključevati tudi dijake**, kajti odprti kurikulum je del izobraževalnega programa, kjer lahko šola ponudi dijakom možnost za uveljavljanje svojih želja in interesov. Ena od oblik sodelovanja dijakov pri oblikovanju odprtega kurikula je izbirnost programskih enot. Nenazadnje je vredno izpostaviti, da naj bi bil odprti kurikulum *»/.../ prilagojen potrebam posameznega dijaka /.../«* (Mali v Skubic Ermenc 2007, str. 74), zato je potrebno dijakom ponuditi **izbirnost programskih enot v odprtem kurikulumu**.

Potrebno je povečati **seznanjenost delodajalcev z odprtim kurikulumom**. Menimo, da bodo delodajalci v večji meri poznali odprti kurikulum, če ga bo šola objavila na svoji spletni strani in bo dostopen širši javnosti. Rezultati evalvacije pa prikazujejo, da šole na svoji spletni strani večinoma nimajo objavljenega odprtega kurikula oziroma da njegova struktura ni transparentno predstavljena. **Odprti kurikulum je del javnega izobraževalnega programa**, zato je njegova objava oziroma predstavitev nujno potrebna. Šola mora na svoji spletni strani objaviti odprti kurikulum in pri tem jasno predstaviti njegove programske enote in njihove opredelitve. *»Predvsem je pomembno, da šole pokažejo jasno razmerje med cilji in vsebinami nacionalnega in odprtega kurikula. Vsebina oz. cilji odprtega kurikula morajo biti namreč po zaključku izobraževanja zapisani v prilogi k spričevalu, iz katere dobi delodajalec informacije o dodatnih kompetencah dijaka.«* (Klarič 2008, str. 19) V primeru da šola sama opredeli programsko enoto, mora za to pripraviti katalog znanj, ki mora biti prav tako objavljen.

Glede na analizo prejetih struktur odprtega kurikula menimo, da se cilji odprtega kurikula ne uresničujejo v zadovoljivi meri. Ker je še vedno preveč šol, ki v odprti kurikulum vključujejo vsebine, ki so že zajete v tistih 80%, ki so predvideni na nacionalni ravni, naj še enkrat

poudarimo, **kaj je predvideno vključiti v odprti kurikulum** (Mali v Skubic Ermenc 2007, str. 73):

- dodatne strokovne module za obvladovanje poklicnih standardov (ki so vključeni v izbirni del izobraževalnega programa ali so (obvezni) del drugega izobraževalnega programa),
- dodatno specializacijo za poklice, ki so sicer vključeni v obvezni del programa in lahko omogočajo takojšnjo zaposlitev,
- dodatne module za uresničevanje ciljev splošnoizobraževalnih predmetov, ki so namenjeni predvsem dijakom, ki zaradi pomanjkljivega predznanja ali drugih primanjkljajev težje dosežejo zahtevane standarde splošnega izobraževanja,
- del odprtega kurikula lahko šole namenijo tudi pripravi na zaključni izpit ali poklicno maturo.

V. LITERATURA

- Skubic Ermenc, K. idr. (2007). Priprava izvedbenega kurikula: dva primera dobre prakse. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
- Grašič, S. in Klančnik, B. (2009). Odprti kurikulum. Delovno gradivo za ravnatelje.
- Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega ter srednjega strokovnega izobraževanja (2001). Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.
- Klarič, T. (2008) Kaj je odprti kurikulum in kako se uresničuje v novih programih poklicnega izobraževanja. Vzgoja in izobraževanje, let. 39, št. 1, str. 19-21.
- Mali, D. (2006). Obseg in vloga odprtega kurikula v programih za pridobitev srednje poklicne oz. strokovne izobrazbe. Gradivo za Strokovni svet.
- Sagadin, J. (1993). Poglavlja iz metodologije pedagoškega raziskovanja. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Ur. l. RS, št. 79/06).